

+тэлепраграма

№ 29 (291) 2 жніўня 2002 г.

наша НІВА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Улада на папа

23 ліпеня Бераставіцкі раёнык пастанавіў разбурыць царкву ў пасёлку Пагранічны. Улады па старой, яшчэ камуністычнай памяці ведаюць, што храмы трэба руйнаваць хутка. Праз дзень — 25-га — царквы ўжо ня мусіла быць. Але бараніць яе сабраліся вернікі. Яны нават начавалі там, каб вандалізм не абдыўся ўначы.

Улады адклалі “дэмантаж” (тэрмін намесніцы старшыні райвыканкаму па будаўніцтве Г.Ганчаровай) на дзень — да 26-га. Пагатоў святар Іван Спасюк напісаў скаргі ў абласную прокуратуру і старшыню аблвыканкаму. Раённае начальства руйнавала храм як “самавольную будову”, хоць праект быў узгоднены з раённай архітэктурнай службай. Іншая реч, што ў дакументах царква праходзіла як дом, бо ўлады не рэгіструюць Беларускай аўтакефальнай царквы і храмаў ейных святынам

будаваць не дазваляюць. 26 ліпеня да царквы ў Пагранічным прыгналі два аўтакраны і кампрэсар, каб падключыць адбойнікі. Прэхала ёні ўраёнае начальства і міліцыя. Царкву баранілі людзі. Некаторыя нават прыкавалі сябе да будынку. Амаль трэх гадзін працягвалася супрацьстаянне. Улады адступілі, разумеючы, што можа дайсці да бойкі. Адступілі, зга-

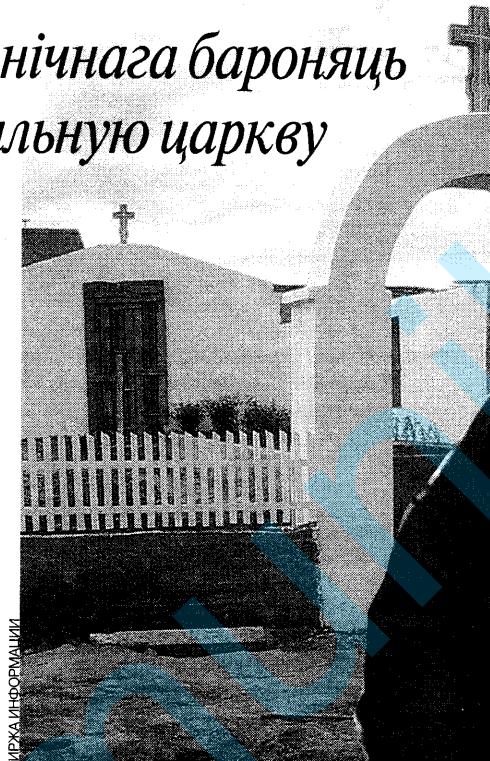
Жыхары Пагранічнага бароняць сваю аўтакефальную царкву

дзіўшыся пачакаць “вэрдыкту” аблвыканкаму.

Вакол царквы сабралася багата людзей. Яны наракалі на ўлады. Мне расказали, што пры Саветах у суседніх вёсках зняважылі царкву — зыншчыны купалы, крыжы, абразы. Усіх удзельнікаў потым Бог пакараў: адзін маладым утапіўся, у другога нарадзілася дачка-калека, у трэцяцяго жонка заўчастна памерла, яшчэ адзін, працуучы на камбайні, адрезаў руку сыну і г.д. Жывы на сёньня толькі адзін, і той без нагі застаўся. У Пагранічным усе пра гэта памятаюць.

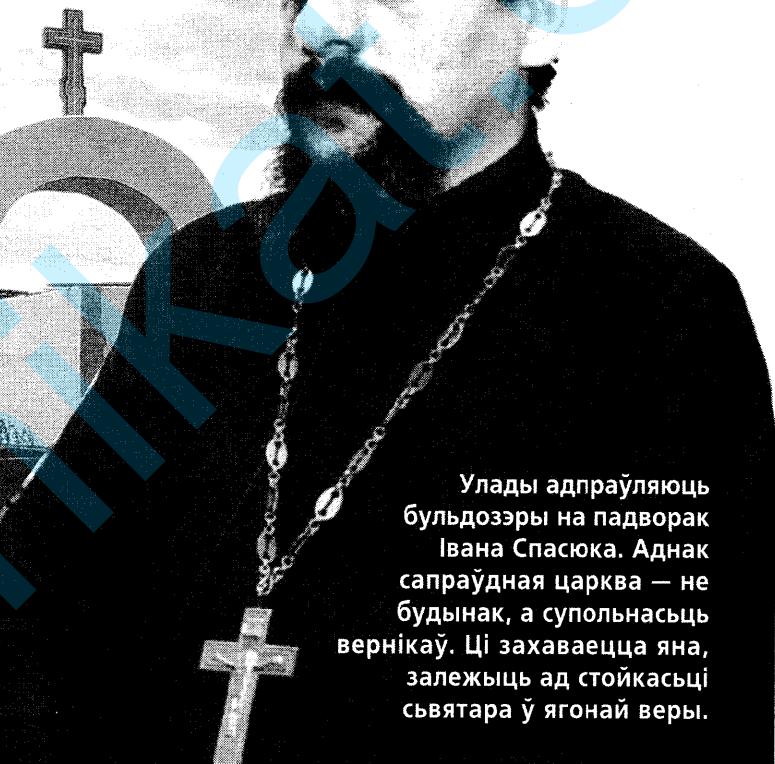
Адзін дзядзька мне так і сказаў: раскідаць царкву — вялікі грэх, з нашых ніхто на гэта не пагодзіцца. І потым, людзі гавораць, што на месцы, дзе будзе царква Спасок, немцы ў вайну расстралілі чалавека. “Гэта — съязьд месяца, — гавораць людзі. — Бурыць царкву ніяк нельга”.

28 ліпеня міліцыя разагнала людзей, якія знаходзіліся ў храме, і ўзяла яго пад ахову. 30 ліпеня ў Пагранічны прыняліся начальства з Горадні, прадстаўнікі япархіі й журналісты

дзяржаўных мас-мэдія. Задача — угарварыць людзей адмовіцца ад Спасюка і сабраць на яго кампрамат.

Сюжэт на абласным тэлебачанні, паказаны 30 ліпеня, пакінуў дзіўнае ўражанне. Улады карыстаюцца састарэлымі звесткамі, напоўна, ня ведаючы,

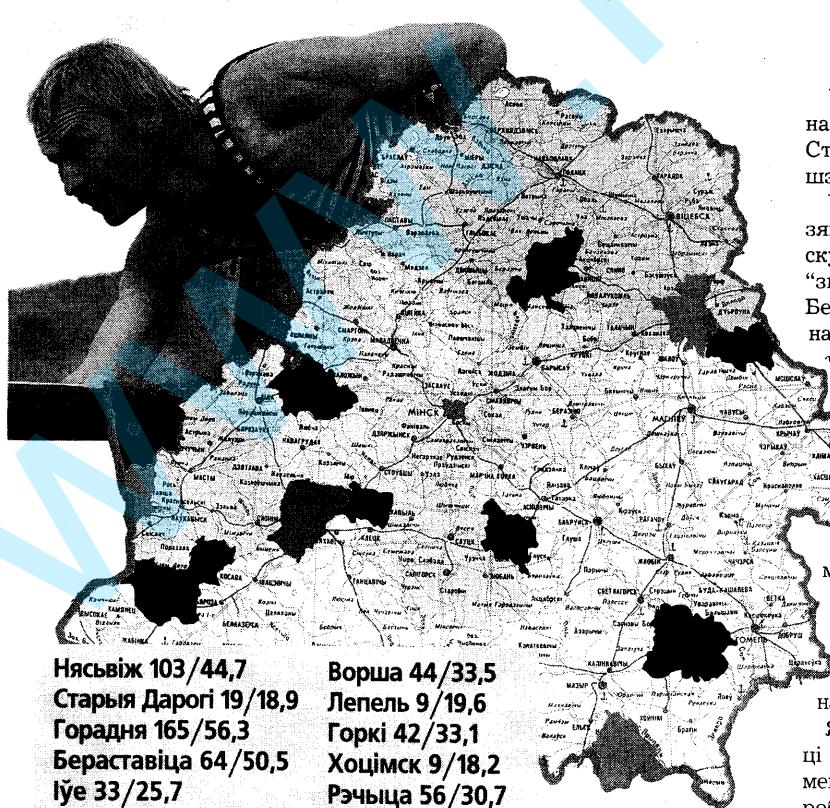

Улады адпраўляюць бульдозёры на падворак Івана Спасюка. Аднак сапраўдная царква — не будынак, а супольнасць вернікаў. Ці захаваецца яна, залежыць ад стойкасці святара ў ягонай веры.

Пагранічным, наадварот, ганяць бацушак з РПЦ, якія дзярзяць па牠ы шкуры за любую “працу” — пахаванье ці шлюп (па вызначаных расцэнках). А вось Спасюк і хавае, і хрысьціць бясплатна. “Ахвяруйце, колькі можаце”, — кажа ён.

Сяргей Краўцоў

з божжя Беларусі

У кожнай вобласці пазначаныя раёны, дзе на 30 ліпеня было на-
малочана найбольш і наименш зборожжа (у тысячах тонаў), а
таксама дзе дасягнутая найбольшыя і наименшыя ўраджай-
насць (у цэнтнэрах з гектара). Звесткі па аўторак.

Пара закругляцца

У Беларусі жніво — псыхоз. Сенакос, пасяўная — зноў псыхоз. Стыхійнае бедзтва. Нават за Машравым такога не было.

Урад штогод ператварае збор зямных пладоў у міні-грамадзянскую вайну. Калі глядзіш на гэтую “зводку Савінфармбюро” — мапу Беларусі з вынікамі жніва па раёнах, уражвае розынка мік паказчыкамі перадавікоў і адзеннікаў.

Сярэдняя ўраджайнасць зборожжа з гектара складае 56 цэнтнэраў у каталіцкім Гарадзенскім раёне, 51 у пра-
васлаўным Бераставіцкім, 44 — у Карэліцкім, 45 — у

Нясьвіскім. Лічы, як у Ня-
меччыне. Зы іншага боку, у “дзвісна ўраджайна год” у Ля-
гойскім, Лоеўскім, Хоцімскім ра-
ёнах — усяго 18 ц./га. У ся-
рэднім па краіне 27 цэнтнэраў
на круг.

Як бы ні высільваліся калгаснікі і фэрмэрэы, Беларусь ня будзе мец высокапрадукцыйнага земля-
робства на сваіх маладлівых глебах. Калі не лічыць Случчыны, Гарадзеншчыны, Аршаншчыны, Наваградчыны ды яшчэ пары такіх лапікаў, вышэй галавы на нашых пясоцках ня скочыш. Асабліва зъ-
сёньшнімі інвэстыцыямі. Дай пры-
канды савецкае эпохі, калі ў бела-

рускае масла і бульбу бухалі мільярды нафтадалаў, ураджай не перавышалі сёлетніх. А тых мільярдаў мы ніколі больш не пабачым, нават калі падпішамся ў чорнае рабства да “старыхіх братоў”.

У мінулыя стагодзідзі знеціп-
ласяць рабіла Беларусь тым, чым зрабіла, — беднай стараной, якой цяжка было змагацца з багацей-
шымі суседзямі. Гэта з-за яе, з-за беднасці наша глебы, мы трапілі пад абрас Польшчы, а пасля ў царскае ярмо. Але гэта з-за яе ж мы сталі самыми руплівым народам ўсёй Эўропы. На сваёй балаціне ўмелі жыць багаць за суседзяў.

Цяпер сельская гаспадарка за-
бяспечвае лічныя працэнты ад нацыянальнага прадукту. З часам яна будзе значыць праці прымысловасці і сферы паслугаў яшчэ менш. Плюс Чарнобыль. Дакладней — мінус Чарнобыль.

Сельская гаспадарка псыхоз ня мае пад сабой эканамічнага аброн-
тавання. Гэта палітычны выбар. З эксплюатацыі пакорлівае вёскі са-
цияльна актыўным горадам жыве-
лібы аўтарытарным рэжымом. Плаціць
трэшыя грошы, а пасля клапоціцца тэ-
леэкранава.

Лукашысты палохаюць сацыяль-
ным выхувам, калі тысячи віскоў-
цаў застануцца бяз працы і кінуцца

ў гарады. Ківаюць на прыклады біданвіляў. Маўляў, лепш кансерва-
ваць сытуацыю. Зы іншага боку,
нацыянал-кансерватары бачаць у вёсцы, яе ладзе і звычаях вярши-
нію нацыйнальнага духу, узор на-
цыйнальнага парадку.

А людзі на хочуць працаўцаў за ламаны шэлг у той вёсцы, у тым пекле. Вось лічбы: найменшы конкурс у ВНУ — 0,4 чалавека на месца — сёлета зарэгістраваны ва Ўніверсітэце спажыўкаапрацоўкі на бухулік і аўдыйт у аграрпрамысловым комплексе.

Калі інвеставаць мізэрныя дзяр-
жаўныя рэсурсы не ў замазваньне (дакладней, заліваньне) вачай кал-
гаснікамі наўольнікамі, а ў стваронь-
не новых працоўных месцаў у пра-
мысловасці, калі пакінуць вёску ў спакоі, яна дасыць сабе рады. Ад-
нак гэта зноў жа — пытаныне пал-
ітычнае волі. Гэта пытаныне зъме-
ны курсу, пытаныне “рэформы” —
слова, якое ў беларусаў па-раней-
шаму асасыюеца выключна з аб-
разаннем нулёў на банкаўскіх
білетах.

Як няма ў краіне рэсурсу для развіцця сельской гаспадаркі, дык няма чаго й мучыць людзей і “га-
лоўні верталёт краіны” гэтым калгасамі ды ўборачнымі.

Барыс Тумар

Пад шыльдаю "Нашай свабоды" апошнім часам фактывична выходзілі два выданыні. У пятніцы — пераважна беларускамоўная "Наша свабода". У аўторкі — цалкам расейскі выпуск "Політика", адзін з артыкулаў якога і зрабіўся падставаю для судовага працэсу. У ім цытавалася нібыта існуючая аналітычная запіска расейскіх спэцслужбай, падрыхтаваная ў рамках пляну Масквы па адхіленні А.Лукашэнкі ад улады. У прыватнасці, там ішла гаворка пра "слабыя месцы" ў лукашэнкаўскім атакеніні. Сярод іншага, гаворылася пра інтыры "Анатолія Афанасьевіча Тозіка" супраць Віктара Шэймана. Кіраўнік Камітэту дзяржаўнага кантролю Анатолій Тозік пакрыўдзіўся. Аўтарам матэрыялу быў рэдактар "Політики" Міхаіл Падаляк.

Матэрыялы "Політики", мас-квакэнтычныя па сваім духу, грунтаваліся на звестках, атрыманых з канфідэнцыйных крыніц. Газета некрытычна публіковала ўсё, што "звільвалі" ёй нейкія спэцслужбы. Прынамсі, такое ўражанье стваралі яе разлогі артыкулы. Гэта было своеасабліве "кремлязнаўства" — матэрыялы, якія анализуюць настолькі тонкія матэрыі, што іх немагчыма ні пачывердзіць, ні абвергніць дакументальна. У адсутнасці "крамля" ў нашай краіне, беларускія кремлязнаўцы засяродзіліся на адносінах у вузкім коле асобай, набліжаных да А.Лукашэнкі. Артыкул "Канфідэнційна" называў А.Тозіка трэцім па ўплывовасці чалавекам у атакеніні кіраўніка дзяржавы пасъля В.Шэймана і У.Латыпава.

НА ТЫДНІ

Доктарка тыдня

Міністар Пастаялка

Аляксандар Лукашэнка прызначыў Людмілу Пастаялку міністрам аховы здароўя. Сама яна зь Берасця. Спн. Пастаялка — маці аса-біста доктаркі А.Лукашэнкі. З кастрычніка яна займала пасаду першага намесніка міністра аховы здароўя.

ГЛУПСТВА ТЫДНЯ

Тунэль

Адзін літавец прапанаваў пра-капаць тунэль ад Калініграду да Беларусі, каб унікнуць ізоляцыі расейскага анклаву на Балтыйскім моры пасъля далучэння Літвы да Шэнгенскай зоны. А расейскія і "тожа-беларускія" камонтатары ўсур'ёз такі варыянт абмежкоўваюць. Ім і ў галаву не прыходзіць, што праз 20 гадоў тунэль будзе дзядзецца падоўжыць кілямэтраў на 400 на ўсход.

"Існаваныне ў Беларусі недэмакратычных структураў улады мы ўспрымаем як пагрозу для міру і стабільнасці ў Цэнтральнай і Ўсходняй Еўропе", — гэтак напісала ў сваёй заяве Камісія па міжнародных спра-вах польскага Сойму.

Заява была ініцыяваная прадстаўнікамі польскіх правых партыяў "Закон і справядлівасць" ды "Грамадзянская плятформа". Лідэр "Закону і справядлівасці" былы генпрокурор Польшчы Лех Качыньскі (ягоны бацька — перад вайной скончыў школу ў Баранавічах) кажа, што падзеі ў Беларусі турбуюць палякаў значна больш, чым тое, што дзеецца, прыкладам, у Паўднёвай Еўропе.

Не без Крамля ў галаве

"Наша свабода" стала ахвяраю разборак між Расеяй і лукашэнкаўцамі

Падалякава "Політика" не была прыхільнай да беларускага і не абапіралася ні на якую палітычную сілу. А пятнічная "Наша свабода" захоўвала нацыянал-дэмакратычнае аблічча, што засталося ёй у спадчыну ад легендарнай папярэдніцы. І нават лягатып яе пасъля зьмены дызайну нагадваў колішні "свабодаўскі".

Калі ў пятніцу суд па пазове Тозіка скончыўся ў свой час працэс Шэймана супраць "Навінаў", ні "Політика" ня стане, ні "НС". Зынкіе яшчэ адно зь нешматлікіх беларускамоўных выданняў. "Гарант канстытуцыі" верне сабе пачэсны пасад у сусветнім съпісе ворагаў прэсы. Паўла Жука занясуць у книгу Гінэса як выдаўца, чые газеты зачыняюць найчасцей.

Гнёў выклікала публікацыя, якая датычыла беларуска-расейскіх адносін. Журналіст абяца прадставіць вытрымкі з "аналітычнай запісцы" ў судзе, аднак хто дакажа іх сапраўднасць? Дакажа, што Москва сапраўды распрацавала плян скідання беларускага рэжыму?

Назіральнікі разыходзяцца ў ацэнках суду над "Нашай свабодай". Яго можна расцініць як папярэдніе праразейскай партыі, што гуртуеца ў нетрах

беларускіх спэцслужбаў. Але ён можа быць і звычайнай помстай. На рахунку П.Жука, галоўнага рэдактара "Нашай свабоды", публікацыя пра "мазаічную псыхапатыю". Калі судзіць наўпрост за гэта, быў бы скандал. Знайшлася нагода — правакацыіны матэрыял М.Падаляка. Указаныне А.Лукашэнкі разабрацца з "жоўтай прэсай" прагучала ў часе сэлектарнай нарады адкрыта.

Расейскі чыннік застаецца для Лукашэнкі найважнейшым. Раздражнёная рэакцыя на любыя інсынуацыі на тэму расейска-беларускіх адносін выкліканая тым, што беларускі рэжым па-ранейшаму крытычна залежыць ад падтымкі з Крамлем. А Москва, як адзначаеца ў той самай "аналітычнай запісцы", цяпер ужо зыходзіць з таго, што "Лукашэнка тармозіць разыўціца ўніверситетаў дзязюючай краінай, што істотна адбіваецца на даходнасці расейскіх транзытных праектаў, арыентаваных на беларускі кірунак".

А.Лукашэнка неаднаразова патрабаваў ад сваіх падначаленых "прапрыву" ў беларуска-расейскіх адносін. Неадкладнага іх паліпшэння. Чарговая гістэрыка ў дачыненіях з прэсай прыкрывае іх няздольнасць да біцца гэтага.

Мікола Бугай

ПАЦЯРПЕЛЬЯ ЗА БЕЛАРУСЬ

27 ліпеня падчас акцыі "Дзень незалежнай прэсы" быў затрыманы лідэр "Майдана фронту" Павал Севярынец. Ён атрымаў 10 начыніця. Яшчэ міліцыянты адабрабілі бел-чырвона-белы сцяжак у сябра управы МФ Зымітра Дашкевіча. 26 ліпеня журналістам Андрэем Пачабуту ("Glos nad Niemnem") і Валер'ю Шчукінам ("Народная воля") далі штрафы за "незаконнае знаходжанне ў памежнай зоне". Яны асьвятлялі абарону храму Яна Спасіця ў пасёлку Пагранічны. 28 ліпеня тамсама Валер'ю Шчукінам арыштавалі на 15 сутак. У Пагранічным былі затрыманыя прафаабаронца Сяргей Мальчык ды журналіст Уладзімер Хильмановіч. Іх злынівалі ў парушэны правіла паспартнераў рэжыму і аштрафавалі на 50 тыс. рублёў кожнага. 29 ліпеня маладачанскі судзьдзя з красавым прозвішчам У.Бабарыкін даў 100 тысячай штрафу Алесю Блізныку з Радашкавіч, які разграбніў бел-чырвона-белы сцяжак падчас съвяткавання Купалавых угодкай у Вязынцы.

Арыштаваны ў часе акцыі прадпрымальнік лідэр руху "Зубр" Цімох Дранчук 31 ліпеня быў пераведзены з Акressціціна ў бальніцу. З-за дыхатых і кепскага пасветраў ў камеры сплітрыёніка, у Дранчука падвысіўся ціск і пачало балець сэрца. Нягледзячы на скагі і патрабаваныя, "хутку" яму не выхлікалі — рабілі ўколы проста ў камеры. Толькі на трэці дзень Дранчук трапіў у бальніцу. Цяпер ён знаходзіцца ў кардалягічным аддзяленні 3-й клінічнай бальніцы, прыкуты кайданкамі да ложкі. Вартоўці яго некалькі ўзброенных людзей, апранутых у цывільнае. Уваход у палату забаронены.

Паводле інф. БелАПАН, радыё "Радыё"

Заява польскага Сойму

сябра такіх міжнародных структураў, як Рада Эўропы, АБСЭ і Сусветная гандлёвая арганізацыя", — гаворыцца ў заяве.

Разам з тым, Камісія лічыцца, што трэба пашыраць гаспадарчае, навуковае і культурнае супраўдніцтва ў Беларусі, а таксама контакты з мясцовымі органамі самакіравання, якія "ў будучым павінны быць фундаментам добрых міждзяржаўных стасункаў".

Заява, якую Сойм прыняў аднаголосна, ёсць дакументам, які абавязковы мусіць браць пад увагу польскіе МЗС, будучы ста-сункі ў Беларусі.

Аляксей Дзікаўскі, Варшава

Павал Жук: перад новым судом

Памяркоўнасць падбівае

Новай сацыял-дэмакратычнай партыі можа ня быць

Беларуская сацыял-дэмакратычна грамада, партыя жанчын "Надзея" і незарэгістраваная Беларуская сацыял-дэмакратычна партыя Аляксея Караваля мусілі цалкам аўяднацца да канца жніўня. Аднак нядайніе разшэнны Цэнтральны Рады БСДГ можа пастаўіць крыж на гэтым праекце. Грамада прапануе Караваю і Палевіковай: "Улівайцеся ў нас!" Зразумела, што апошнія такі варыянт "інтаграцыі" ўспрымудзе неадназначна.

Старшыня БСДГ Станіслаў Шушкевіч на паседжанні Цэнтральнай рады 26 ліпеня мусіў шукаць кампраміс: у шрагах партыі ёсць праціўнікі "інтаграцыі", якія маглі пакінуць БСДГ у знак пратесту. А губляць адзінства партыі, нават дзеля такога аўяднання, ня хочацца...

"Усё рабілася для таго, каб гэтага аўяднання не адбылося, — кажа адзін з удзельнікаў нарады. — У нашай партыі галоўнае — нацыянальныя пытанні, а ў іх — сацыялістычныя і нават марксісткія. Тому, калі хто зь іх жадае, хай пішуць заявы ў нашу партыю". Каб на зъездзе БСДГ людзі Караваля і Палевіковай мелі аднолькавыя магчымасці балітавацца ў кіроўныя органы, іх мусіць быць там ня меней за ты-

зусім іншая — разам".

Цікава, што партыя жанчынаў "Надзея", рэйтынгі якой найвышэйшыя, выступае за аўяднанне. Тады як Грамада, што аўядноўвае пераважна інтэлігенцыю, вагаеца. Напэўна, пазыцыя партыі тут залежыць ад унутранай сітуацыі ў партыях. Няўзўненасць адчуваюць толькі падразніцкія групоўкі, якія ў выпадку перарэгістрацыі ці пра-веркі не змаглі сабраць патрэбны для працягу дзейнасці колькасць чальцоў.

Алег Тачоны

Сацыял-дэмакраты засідаюць

Горад будоўляў

Коліс Валер Булгакаў пісаў у "Нашай Ніве", што менчука, куды б ён ні пайшоў, суправаджаюць земляныя работы. Але такога размаху, як у апошнія некалькі гадоў, яны не дасягалі, відаць, з часоў будаўніцтва першых ліній мэтро. "Наша Ніва" працуе чытчам кароткі агляд менскіх будоўляў.

Плошча Незалежнасці

Працягваецца (ці зацягваецца?) рэканструкцыя плошчы Незалежнасці. У верасні транспарт пусцяць уздоўж гарыканкаму і галоўнага корпусу БДУ. Калі Чырвонага касыцёлу машыны ездзіць на будуць. Пад пешаходнай часткай плошчы тут збудуюць чатырохузроўневы грамадзка-гандлёвы цэнтар. Два верхнія ўзроўні — падземныя "вулыцы" з крамамі, два ніжнія — паркінгі ды тэхнічныя памяшканні. "Разынка" цэнтру — трохуэройневая заліз съвятлопранікальным купалам для канцэртаў, дыскатэк, выставаў. Пад самай плошчай збудуюць два пераходы — ад вуліцы Ленінградскай да падземнага гораду і ад галоўнага корпусу БДУ да будынку БДПУ. У гарадзкіх уладаў не

стае грошай, каб самастойна скончыць рэканструкцыю плошчы. Камітэт эканомікі Менгарыканкаму абавязаў конкурс інвестыцыйных праектаў на права долевага будаўніцтва 30 крамаў, 2 міні-кавярняў і 2 шапікаў. Кошт пабудовы 1 кв.м. — 2000 даляраў. Скончыць рэканструкцыю плошчы Незалежнасці разылічваюць налета.

Верхні горад

У 2003 г. пачненца ѹ другі этап рэканструкцыі Верхняга гораду. Паводле словаў старшыні камітэту архітэктуры Менгарыканкаму Аляксандра Чадовіча, у квартале, дзе сёняня месцыца вайсковая камэндантура (гэта ўніз ад царквы Св.Язэпа), будзе невялікі гатэль, гандлёвы цэнтар, рэстарацыі, мастацкая галерэя. Верхні горад, на думку галоўнага архітэктора, варта злучыць з будынкам 2-й гарадзкой клінікі ды Траецкім прадмесцем, апусціць пад зямлю частку вуліцы Максіма Багдановіча (ад мосту цераз Сьвіслоч да сувороўскай вучэльні). Работы ѹ гэтым квартале фінансуе нямецкая фірма "Авэрыда".

Паркінг на Нямізе

Мяркуеца таксама збудаваць на вул. Няміза сучасны паркінг. Далёка на ўсе пагаджаюцца з гэтым. На думку ўдзельніка грамадзкае ініцыятывы "Няміга-1507", гэта будоўля практычна разбураныне гі-

разбурсці на падгрыміраваныя, вежы на-
гадваюць крэмавы торт

старычнай часткі Менску, якое адбываецца цягам апошніх гадоў.

А на вул. Інтэрнацыянальнай за музэем гісторіі другой сусветнай вайны, на рагу Кастрычніцкай плошчы, мусіць паўстать 36-павярховы пяцізоркавы гатэль — самы высокі будынак у Менску. Ёсьць пярэчанні: маўляў, ён будзе разбураць стылёвы ансамбль гарадзкога цэнтра. Ансамбль насамрэч унікальны: Лянгбардаў Дом афіцэраў, псеўдарускі Архірэйскі падворак, і Дом прафсаюзаў — сталінскі ампір. Ды 36-павярховы гмах — гэта якраз тое, чаго тут не ставала!

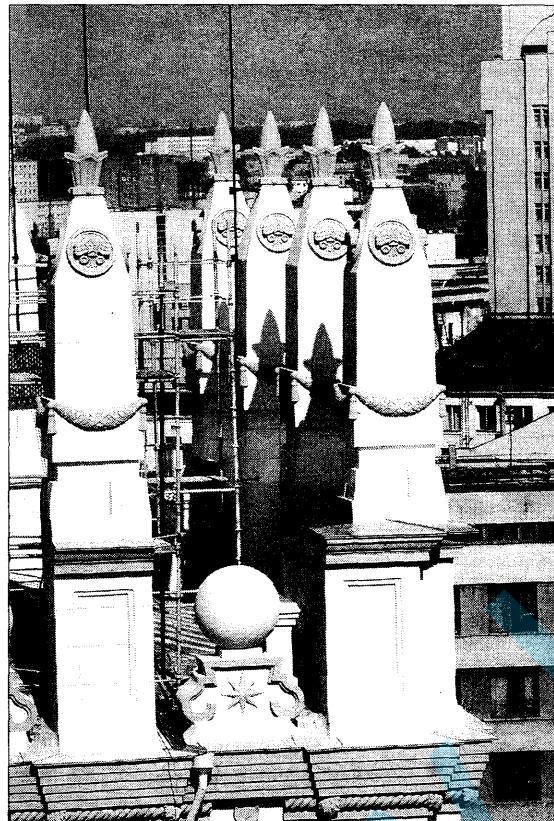
Шлях на Парызанскі

Рамонты ѹдуць на толькі ў цэнтры. Пашираецца таксама вул. Аранская, што злучае вул. Маякоўскую і Парызанскі праспект. Гэта дапаможа пазыбегнуць затораў на развязках ля Чэрвенскага рынку. Ужо колькі гадоў зачынены й чыгуначны пераезд па вул. Кастрычніцкай: будоўля тунэль і дарогу, па якой можна будзе съмела шураваць з Парызанскага праспекту адразу на вул. Леніна, не баючыся пабіць падвеску на калдабінах Кастрычніцкай.

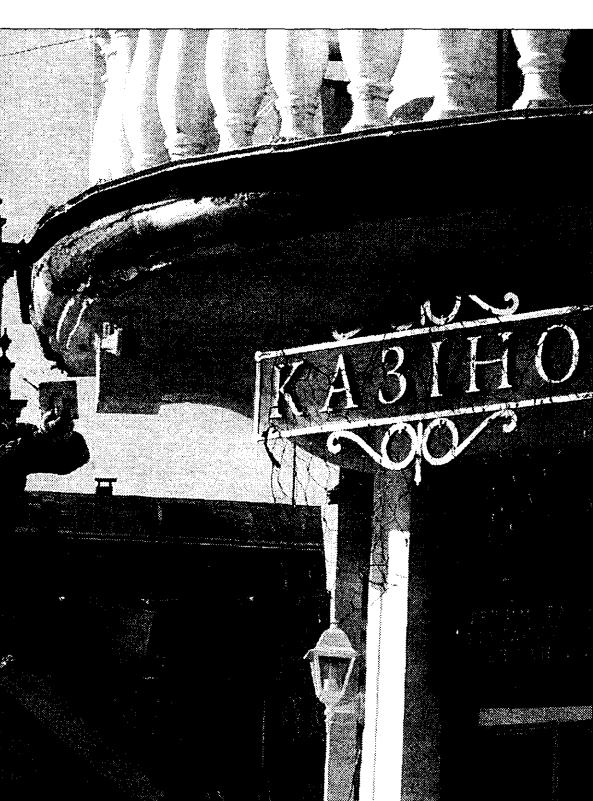
Прывакзальная плошча

Даводзяць да ладу і гонар на-
шае чыгункі — новы будынак

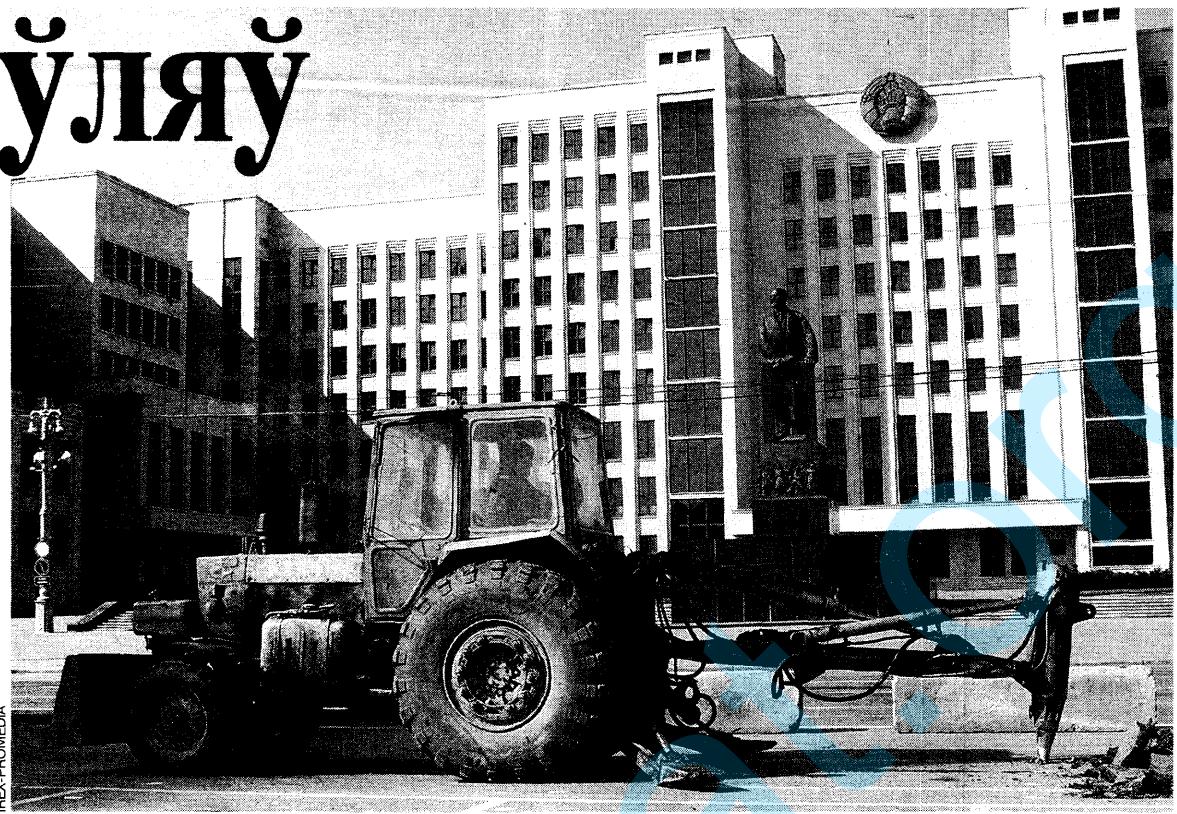
вакзалу, крыху пасыпешліва ад-
пераціўнага

Пафарбаваны й падгрыміраваныя, вежы на-
гадваюць крэмавы торт

Неўзабаве гэты прыгожы від закрытыя адноўлены будынак ратушы

Дзяяўбуць асфальт ля Дому ўраду

Дарога на Чэрвенскі

трамвай — да рэек будоўль адмысловыя крытыя выхады. Пераход злучаны з тунэлем мэтро. З-за гэтага будоўлі ў Серабранку позуны час не хадзілі трамваі. Іх замянялі аўтобусамі нумар 166, на некаторых з якіх заставаліся рамантныя шыльды "Менск—Магілёў". Ізноў трамвай пусцілі 27 ліпеня — на Дзень Незалежнасці.

Кальцавая

Завяршаецца ѹ рэканструкцыя Менскай кальцавой аўтадарогі, слава пра якую, дзяяўкучы Куррапатам, пайшла далёка за межы краіны.

Аркадзь Шанскі

Замнога вытворчасці

Васіль Харэўскі — спэцыяліст у галіне горадабудаўніцтва, кандыдат эканамічных навук. 40 гадоў працае ѹ праектных і навукова-даследчых інстытутах, звязаных з горадабудаўніцтвам, мае больш за 120 навуковых працаў і публікацый па гэтай тэматыцы. Браў удзел у распрацоўцы праекта, што вызначалі лёс беларускіх гарадоў і тэрыторый: "Схема разывіція і размішчэння вытворчых сілаў Беларусі", "Схема разывіція і размішчэння населеных месцаў", "Нацыянальныя плян разывіція гарадоў і тэрыторый" ды інш.

Васіль Харэўскі лічыць, што Менск разывіваецца па індустрыйнай мадэлі, а не так, як уласцівіца большыні сталіцаў: "Толькі за 1969—73 г. колькасць насельніцтва ў Менску павялічылася на 325 тыс. чалавек. Такім тэмпам у той час на рос ніводзін горад у свеце. Тут месціліся высокатехнічныя прадпрыемствы: трактарны, аўтамабільны, гадзіннікавы заводы, "Гарызон" і інш. Тут канцэнтраваліся самыя складаныя вытворчасці, НДІ і канструктарскія бюро. У 80-я ў Менску працавала 73% дактароў навук, 66%

кандыдатаў навук, 70% архітэктараў Беларусі й г.д.

Але ў 90-я лікідівалі адміністрацыйна-планавую сістamu, яя стала і ваенныя замовы, на якія працавала вялікая колькасць спэцыялістаў. Кіраўніцтва краіны, замест асваення новых відаў прадукцыі, якія б мелі попыт на сусветным рыне, "кансэрвую" савецкія прадпрыемствы. А яны разбураюцца. Знос актыўнай часткі асноўных вытворчых фондаў дасягнуў 86%. Паводле тэорыі, калі знос асноўных сродкаў на прадпрыемстве перавышае 60%, вытворчасць робіцца нерэнтабельнай: рамонт састаўляе аbstалявання абыходзіцца даражэй, чым пакупка новага. Тым больш калі прыміровасць такога аbstалявання ўжо не выпускае. Ламаецца адзін станок тэхналагічнай лініі — і ўся лінія — мэталам".

Менск, на думку Васіля Харэўскага, мусіць бы разывівацца як навукова-тэхнічны і бізнесовы цэнтар эўрапейскага ўзору. У местах такога кшталту ў невытворчай сферы занята да 80% прадпрыемстваў насельніцтва. Нават у такіх буйных індустрыйных цэнтрах, як Чыкага ці Манчестэр, гэта лічба складае 75—80% людзей.

А.ІІІ.

Профіль гімназії

Менская школа №23 (пр. Скарыны, 45, насупраць крамы "Лянок") атрымала статус беларускай гімназіі. Сёлета там набіраюць 4-ю і 5-ю гімназічныя класы (налета — толькі чацвертую). Заявы на паступленне можна падаваць аж да 19 жніўня — у гэты дзень адбудзеца першы ўступны іспыт.

Нават калі бацькі з заявай і дзіцем прыйдуть зранку 19 жніўня, настаўнікі дадуць ім магчымасць удзельнічаць у конкурсе. Іспытаў будзе трох — матэматыка, беларускай і расейскай мовы. Дадатковую інфармацыю пра ўмовы набору можна атрымальці праз тэл. 284-47-62.

Дагэтуль невядома дакладна, які профіль нададуць гімназіі — гуманітарны, фізыка-матэматычны, прыродазнаўчы. Кіраў-

ніцтва гімназіі стаяла за матэматычны ўхіл. Але гарадзкі аддзел адукацыі лічыць гэта немэта-згодным, бо ў гімназіі з 1 верасня ператворацца яшчэ дзве школы, дзе паглыблена вывучаюць матэматыку. Праўда, гімназіі будуць расейскамоўныя. Ці ня будзе нам гадоў праз дваццаць, як і сёньня, бракавацца нацыянальная тэхнічнае інтэлігенцыі?

Жаданыне кіраўніцтва гімназіі падтрымлівае і нацыянальная

інтэлігэнцыя. "Сёньня дзеці цягнуцца да камп'утараў, да тэхнікі. А з 11 цалкам ці часткова беларускамоўных школаў Менску няма ніводнай фізыка-матэматычнага профілю", — кажа сябра Бацькоўскага камітэту пры ТВМ Валеры Палсьцюк.

Кандыдат фізыка-матэматычных навук, дактарант БДТУ Ігар Міклашэвіч таксама лічыць, што беларуская гімназія фізыка-матэматычнага профілю — неабходная: "Фізыка працуе на будучыню. Лінгвістычна-гуманітарная сфера — на перагляд ранейшых набыткаў. Тым больш што ёсьць шмат фізыкаў высокага профілю, гатовых прыйсці ў такую ўстанову, каб выкладаць свой прадмет на добрай беларускай мове".

Адам Воршыч

ШЕФЫ ШКОЛЫ
ОАО
ЦУМ-МІНСК

Адаму Мальдзісу — 70

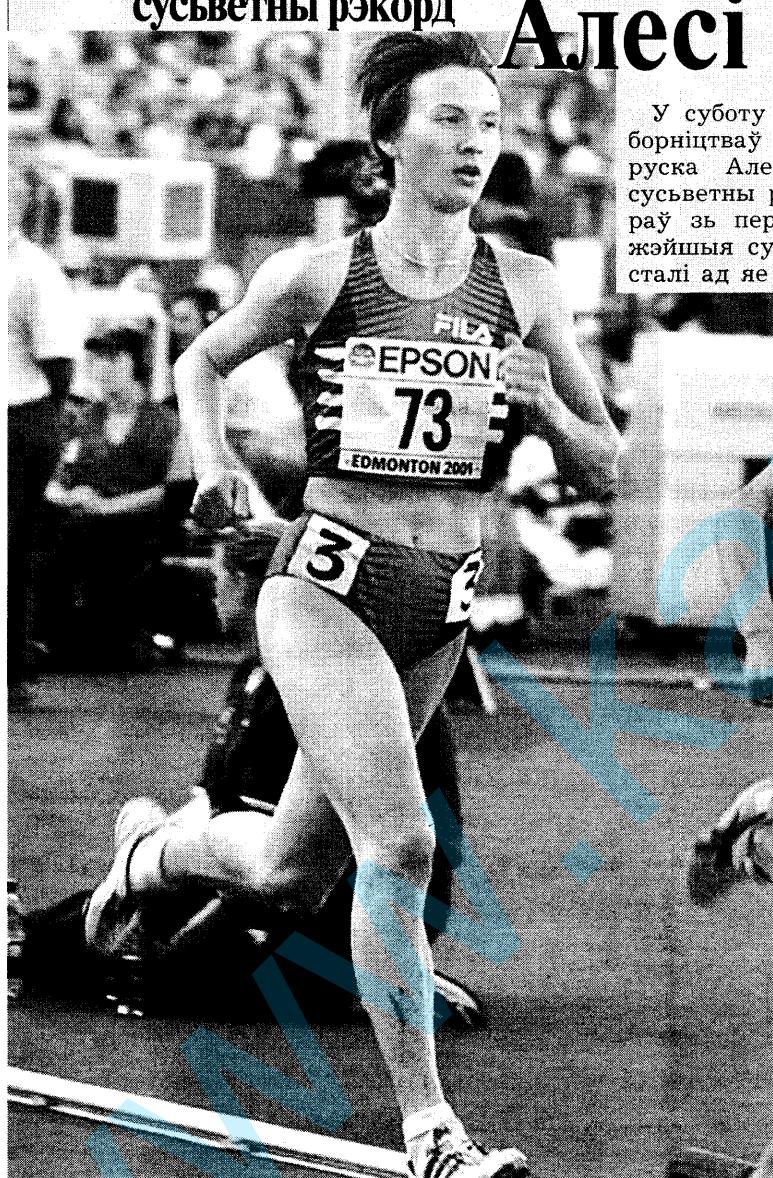

Віншаваны прафэсару!

сусветны рэкорд

Алесі Туравай

У суботу ў часе лёгкаатлетычных спаборніцтваў "Балт-2002" у Гданьску беларуска Алеся Турава ўстанавіла новы сусветны рэкорд у бегу на 3 тыс. мэтраў з перашкодамі — 9:16:51. Найбліжэйшыя суперніцы Алесі на фініші адстали ад яе аж на 200 метраў.

in memoriam

Гадаванец Віленскай гімназіі

Мінулай пятніцы, у веку 82 гадоў, пайшоў з жыцця шчыры беларус Пётр Лаўрычонак. Нарадзіўся ён у быльм Дзісенскім паведе; з маленства далучыўся да Беларушчыны. У 1938 г. скончыў Віленскую беларускую гімназію. У часе вайны яго мабілізавалі ў савецкое войска. Быў цяжка паранены, дайшоў з баямі да Берліну. Апошні 30 гадоў Пётр Лаўрычонак жыў у Наваполацку і, нягледзячы на сталы век, браў чынны ўдзел у розных палітычных і асьветніцкіх імпрэзах, у дзейнасці Таварыства беларускай мовы, пісаў успаміны, частка з якіх была надрукаваная ў №10 "НН" за гэты год. Наваполацкія адраджэнцы шчыра смуткуюць з прычыны съмерці дзядзькі Пётра і складаюць шчырыя спачуванні родным і блізкім наўбожчыка.

Съветлая памяць!

Уладзімер Кармілкін, якога грамадзтва нядаўна праводзіла ў апошні шлях, быў ня толькі "фронтавіскім фатографам", што здымалі мітынгі і культурныя імпрэзы. Ягоны архіў — сапраўдны летапіс нашага жыцця, усяго, што закранала нас.

Дачка Уладзімера Кармілкіна Міліта кажа: "Я нават не падазрэвала, што ў адной кватэры можна сабраць столькі матэрыялаў — горы і горы! Вельмі шмат газетаў — ад вельмі старых да нядыніх. Відэакасэтаў — калі дзяўюхсотняў. Тата запісваў ўсё, і я ня толькі тое, што тычылася Беларусі. У яго захаваліся відэазапісы, прысьвечаныя і падлодцы "Курск", і трактам у Амэрыцы 11 верасня. Там ёсьць проста ўнікальныя запісы: адзін і той самы чалавек гаворыць адно, а праз месяц — зусім процілеглае".

Фармальна архіў Уладзімера Кармілкіна належыць Беларускаму Народнаму Фронту: ён і ствараўся як архіў БНФ, а Уладзімер быў ягоным захавальнікам. Активіст БНФ Уладзімер Кішкун — адзін з тых, хто дапамагае Міліце разабрацца з бацькавымі скарбамі: "Мы вывезлі пакуль частку архіву — яна зъмясьцілася на трох легкавых машынах".

Самая каштоўная частка спадчыны Уладзімера Кармілкіна — ягоныя фатаздымкі. Найбольшую вартасць гэтыя фотаархіў будзе мець, калі застанецца цэльным, не расцірующыца па прыватных калекцыях. Хто здатны зъберагчы яго як адзінае цэлае? Міліта кажа,

такія тэчкі гэтым людзям".

Збор Уладзімера Кармілкіна ўйдзе ў Архіў найноўшай гісторыі асобным фондам. Цяпер супрацоўнікі Архіву парадкуюць незылічоны скарб, перададзены ім. Дырэктарка Фонду Ларыса Андросік кажа, што на адзін толькі разбор і апісанье архіву Уладзімера Кармілкіна пойдзе некалькі тыдняў, а то і месяцаў.

Аркадзь Шанскі

Яны думалі, што гэта працяг шоў

Прычынаю могуць быць памылковыя мапы.

Арыштаваны камандуючы вайскова-паветранымі сіламі Украіны, міністар абароны падаў у адстаўку

Львоўскі аэрадром Скныліў 27 ліпеня быў упрыгожаны з нагоды 60-годзьдзя 14-га авіяцыйнага корпусу Украіны. Аздобай сьвята мусіла стаць авіяшоў, на якое лівавяне валам валілі: лётам ня так багата відовішчаў, пагатоў бясплатных. Сабралося каля 10 тыс. гледачоў, з якіх каля чвэрці складалі дзеци.

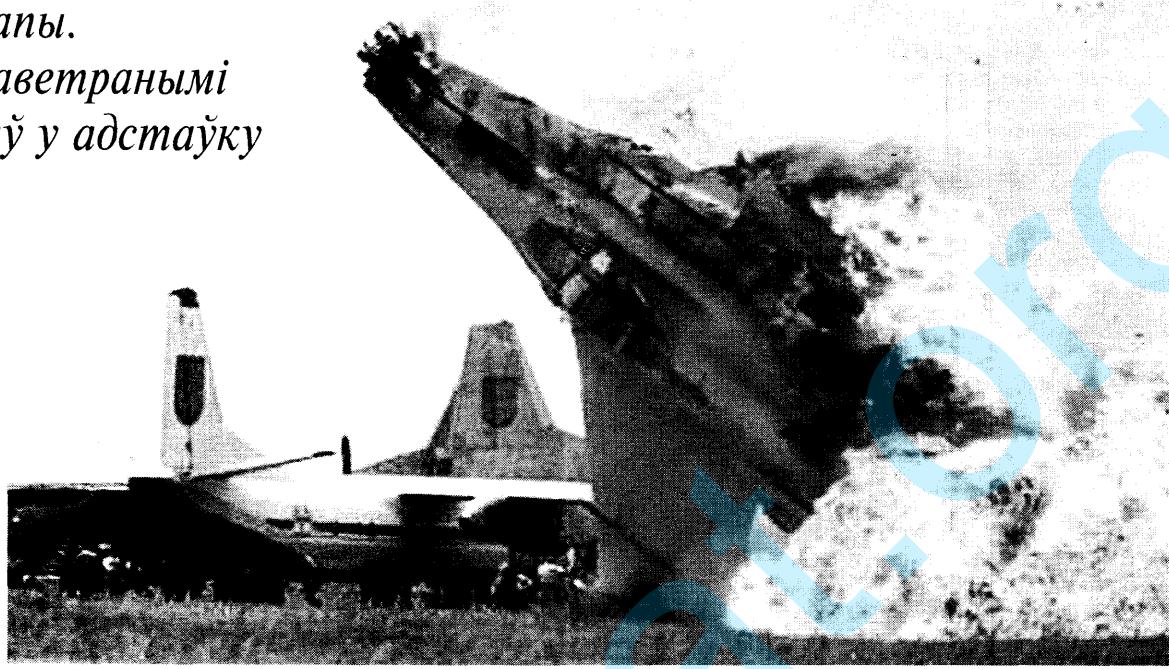
“Разынкай” сьвята стаўся падлёт зынішчальніка Су-27. Фігуры вышэйшага пілятажу зъмянілі адна адну. Раздражняла гледачоў толькі тое, што самалёт раз-пораз пралятаў праста над іхнімі гловамі, абдаочы смуродам.

У 12.52 Су-27, спрабуючы зрабіць “бочку”, раптоўна стаў зынішчальніца, зачапіў вершаліны дрэваў і ўехаў у натоўп гледачоў. Пілёты (палкоўнікі Уладзімер Таланар і Юры Ягораў) былі аўтаматычна катапультиваныя, калі самалёт, стукнуўшыся аб бетон, падскочыў у паветры. Некаторы час машина “ехала” на крыле, а потым выбухнула. 13-гадовы Росыцік у шпіталі распавядаў: “Я ляцеў у паветры, і ўсё віравала вакол мяне”. Загарэлася

паліва ў самалётных баках, на аэрадроме пачаўся пажар. Гледачы кінуліся ад вогненнага воблака, падмінаючы слабейшых. А тыя, хто стаяў воддалё, працягвалі піць піва. Яны думалі, што гэта працяг шоў!

Загінулі 83 чалавекі, былі пашанены 116. Вінаватымі ў трагедыі генеральнік Украіны Святаслаў Піскун называў лётчыкаў. Паводле украінскіх закону, ім пагражае ад 5 да 15 гадоў зъняволенія. Між тым, праз два дні пасля трагедыі стала вядома, што самалёт разам з экипажам прыбыў у Львоў толькі ў суботу: ён замяніў іншы зынішчальнік, зънятых з палётаў. Лётчыкі ня ўдзельнічалі ў генеральнай рэпэтыцыі, нават месцы разъмішчэння гледачоў і поле ў іхніх плянах былі пазначаныя ня так, як было насамрэч.

Адпраўлены ў адстаўку і арыштаваны галоўнакамандуючы ВПС генерал-палкоўнік Віктар Стрэльнікаў, камандуючы 14-м авіякорпусам генерал-лейтэнант Сяргей Анішчанка, ягоны намеснік Трацякоў і памочнік кіраўніка ў зоне пілятажу падпалаўнік Яцюк. Быў звольнены начальнік генштабу Пяцро Шуляк. Іхнью віну адмаўляць наўрад ці выпадае: у бальшыні краінаў гледачы знаходзяцца за колькі сотняў мэтраў ад самалётав пад-

час авіяшоў. Гэтыя меры прымаючыя пасля катастрофы 1988 г. на базе Рамштайн у Нямеччыне, калі ад падзеньня трох італьянскіх самалётаў, якія сутыкнуліся ў паветры, загінула каля 70 чалавек.

Украінская апазыцыя цвердзіць, што адказнасць на сябе мусіць узяць і Леанід Кучма як галоўнакамандуючы ўзброенымі сіламі краіны Юлія Цімашэнка заклікала прэзыдента пайсьці ў адстаўку. Украінскае насельніцтва адразагавала больш проста і эмоцыйна: у кватэрах лётчыкаў началі біць шыбы...

Тым часам у Львове разыўтваўліся з забіткім. У Заходній Украіне з яе разыўтвім пачаўццём грамадзкае салідарнасці абыякавых няма. На аэрадроме 29 ліпеня адбылася жалобная паніхіда, адслужжаная сьвятарамі Украінскай грэка-каталіцкай царквы. Гарэлі съвечкі. Само поле было ўкрыта кветкамі. Найбольш кветак было ў баразыне, прааранай Су-27.

Адам Воршыч

ГЕНЭТЫКА

Чалавекападобныя мышы

Звычайнія мышы маюць не-вялікі мозг з гладкай карою. Але дастаткова зъмяніць адзін ген, каб яна зрабілася такай самай зварозненай, як у людзей ці чалавекападобных малпай.

Менавіта такіх мышай вывелі вучоныя з “Beth Israel Deaconess Medical Center”. Навошта? Каб высвярдліць, што ўльплюе на больш ці менш складаную будову мазгавой кары. Аньен Чэн і Крыстофер Уэлш “падазравалі” ў гэтым бета-катэнін — рэчыва, асабліва высокія канцэнтрацыі якога ўтрымліваючыя ў клетках некаторых пухлінай. Каб дазвацца, якую ролю яно адыгрывае ў працэсе разьвіцця кары галаўнога мозгу, дасьледнікі стварылі пароду мышэй, якія выпрацоўвалі шмат бета-катэніну менавіта ў тых клетках, якія служаць асновай нэрвовай тканкі. Мазгі ў такіх мышэй расьлі як мае быць! Найбольш павялічылася кара, у якой у людзей працякаюць сямёна складаныя разумовыя працэсы.

Чаму ж бета-катэнін заахвочвае мышыныя мазгі да такога росту? “Хутчэй за ўсё, гэты бялак прымушае зародкавыя клеткі нэйронаў дзяляцца на-шмат даўжэй, чым звычайна, і

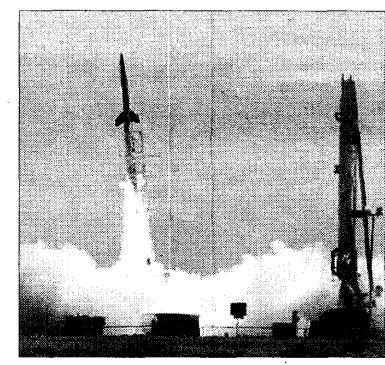
іх размнажэння, можна зменшыць долю тых, якія гінуць у працэсе апаптозу. Або павялічыць мозг разам з усім целам, трохі зъмяніўшы будову аднаго зь бялкоў, што рэгулююць цыкл дзялення клетак”.

Амэрыканскіе адкрыццёў набліжае нас да адкрыцця таямніцы непрапарцыйна вялікага мозгу прыматаў. Але ці можна па велічыні мозгу меркаваць пра інтэлект? У слана мозг гіганцкі, але на слон распрацаваў тэорыю адноснасці. А вось у Айнштайн, аўтара гэтай тэорыі, мозг быў меншы за сярэдні (1230 г, тады як сярэдні паказынік — 1400)...

Дык ці разумнейшыя тыя мышы з большым мозгам? Ці выяўляліся ў іх лепшыя здольнасці да навучанья? З дасьледаваньняў вынікае, што велізарныя па колькасці міжклеткавых спалучэнняў мозг паддоследных грызуноў... адстаем ад мозгу нормальных мышэй, што на звёдалі мутациі. Доктар Уэлш лічыць, што прычынаю гэтаму — недастаткова добрая арганізацыя за-вялікай мазгавой кары.

Навукоўцы пачнуць дэталёва вывучаць разумовыя здольнасці незвычайных мышэй, ледзьве працякаюць новыя прыплод. Паводле “Gazety Wyborczej”

Згодна з падлікамі некаторых астрахон-маў, двух-клямэтрове ў дыяметры нябеснае цела ў 2019 г. можа сутыкнучца з Зямлём. Гэта, у найлепшым выпадку, зънішчыла б цэлы кантынэнт, выклікала б глябальную зъмененію клімату і съмерцы мільёнаў людзей. Лябараторыя рэактыў-

Сесыі на супэршпаркі самалёт мы зможам яшчэ на хутка. Треба ж прыдумаць, як разагнаць лятальны апарат да хуткасці, у пяць разоў большай за хуткасць гуку, — мінімальны для “HyShot”.

Канца съвету пакуль ня будзе

З падлі-
каў NASA
вынікае,
што сутык-
неніе з
астэроідамі
Зямлі па-
куль не па-
грахае.

нага руху NASA, аднак, не пацвердзіла гэтай інфармацыі. У 2019 г. пагрозы няма. Затое гэтыя самы астэроід можа паграхаць нам яшчэ 1 лютага 2060 г., калі ён зноў наблізіцца да Зямлі.

на тыдні

падзеньне тыдня
Ярмошын

Былы прэм'ер-міністар Беларусі Ўладзімер Ярмошын узначалі ў беларуское аддзяленне апэратара сотовае сувязі "МТС".

рэкорды тыдня

Конкурсы ў ВНУ

Сёлета ў ВНУ Беларусі было пададзена 85847 заяваў. Сярэдні конкурс склаў 3,5 чалавека на месца. Найвышэйшы конкурс — 6,3 чалавека на месца — у Акадэміі кіравання. За ёю ідзе Гомельская вышэйшая камандна-інжынерная вучэльня МНС — 6 чалавек на месца. Рэзка вырасла папулярнасць і іншага ВНУ пажарнікаў — Камандна-інжынернага інстытуту МНС (5,8). На 4-м месцы — Університет інфарматыкі й радыёэлектронікі (5,4). Самая папулярная спэцыяльнасць — "праграмнае забесьпячэнне інфармацыйных тэхналогій" у Палітэхніцы — 26 чалавек на месца. Далей спэцыяльнасць "маркетынг" у былым РТИ (19,2). На спэцыяльнасці "паліграфічнае аbstаляванне і систэмы апрацоўкі інфармацыі" у БНТУ і "ангельская ды бела-

рускія мовы й літаратура" ў Беларускі пэдуніверсітэт — 9,5 адбітурыента на месца.

лічба тыдня

Прыбытак ад "Нафтана"

40% паступлення ў кансалідаваны бюджет Віцебшчыны трапляюць з нафтакімічнага Наваполацку. Перадусім іх дае "Нафтана" — 33% ад агульных паступлення ў вобласці.

бізнес тыдня

Два новыя банкі

У краіне створаныя два новыя банкі, і абодва з замежнымі капиталам. "Лорабанк" — з амерыканскі-латвійскім — будзе месцыцца ў свободнай эканамічнай зоне "Менск". "Астанаэксімбанк" — з казахскім капиталам.

развітанне тыдня

"Тэлепузікі"

Дзіцячая праграма "Тэлепузікі" спыніцца сваё існаванье. 365 сэрыяў знятых, блей ня будзе. Кавалак зямлі площаю б акраў на радзіме Шэксніра, на якім вяліся здымкі, прададуць сялянам.

Паводле Белапан, Gazeta.ru

гаспадарка

ПЭНСП будуць індэксавацца разам з падвышэннем па краіне сярэдніх заробкаў на 15%. Раней пераразылік адбываўся, калі заробкі вырасталі на 10%.

ПРАЖЫЦЫЁВЫ МІНІМУМ складае 132,6 тыс. рублёў у месец. Сярэдні заробак па краіне сёняня 202,8 тысячы.

ДАПУШЧАЛЬНЫ ЧАС СПАЗНЕННЯ пасажырскіх аўтобусаў вызначыла Міністэрства транспарту. Для гарадзкіх і прыгарадных гэта 5 хвіліна, для міжгародніх — 10 хвілінаў.

ІЛЬГОТЫ СЯМЕЙНІКАМ запрапанавала "Белавія". Калі сям'я купляе квіткі на рэйс да Санкт-Петрапаврбурга, адзін чалавек плаціць за квіток поўную суму, а астатнія — са звіліжкай на 15%.

ПАДАРАЖЭЛІ на 2,6% камунальнага паслугі — гарачая і халодная вада, ацяпленне, каналізацыя і тэхнічнае абслугоўванне кватэраў.

ГРАМАДЗКІ ТРАНСПАРТ у Менску падаражэў на 25%. Цяпер аднаразовы квіток каштую 150 руб., месячны прайзны на 1 від транспарту — 6750, на 2 віды — 9000 і на 3 віды — 10500 рублёў.

БЕЛАРУСЫ ВЫДАТКОЎВАЮЦЬ 70% сваёй валюты на імпартавае адзенне і харчаванне, цвердаць кіраўнік Нацбанку Пётр Пракаповіч. З пачатку году грамадзянскія краіны купілі ў аўтамабільных на 270 млн. доляў болей, чым прадалі.

СТУДЭНЦКІЯ ІНТЭРНАТЫ падаражэлі ўдвая. Цяпер, у залежнасці ад камфортнасці пакою, плаціць давядзенца ад 2,4 да 5 тыс. рублёў у месец.

СВАБОДНЫМІ ЗРОВЯЦЦА цэны на малако. Праўда, пакуль малаказаводам дазволілі прадаваць сваё прадукцыю з улікам рэальнага сабекошту толькі да 1 кастрычніка.

С.І.

Плян маштабнае прыватызацыі

24 ліпеня ўрад пастанавіў прыватызацію да 1 лістапада 188 прадпрыемстваў па ўсёй краіне, на якіх працуе 70 тыс. чалавек. Людзі, якія раней былі простымі рабочымі, мусіць зрабіцца супадальнікамі прадпрыемстваў.

У адкрытыя акцыянэрныя таварысты мусіць ператварыцца такія гіганты, як вытворчае аўтамабільнае "Гарызонт" (за 5 тыс. супрацоўнікаў), полацкае "Шкло-валакно" (4683 чал.), Магілёўскі завод транспартнага машынабудавання "Магілёўтрансмаш" (3046 чал.), Гомельскі хімічны завод (2827 чал.) ды Берась-

цкі электралямпавы завод (2576 працаўнікоў). Будуць акцыянаваныя таксама Менскі паліграфкабінат імя Якуба Коласа (1070 чал.) ды Гарадзенскі шклозавод (855 чал.). Дзяржава "аддае" ў фактычна ўсю птушакагадоўлю, у tym ліку Смалавіцкую бройлерную птушкабарыку (1233 чал.) ды 1-ю менскую птушкабарыку (855 чал.), а таксама галіну зоаветэрніарнага забесьпячэння. Самыя маленькія прадпрыемствы ў сэрыі — менскія "Беломабуд" ды "Эргаціміка" — там усяго па 9 супрацоўнікаў.

Алесь Кудрыцкі

Стары і скрыпка

Уладзіславу Буцько са Смургоня ўж 83 гады — немалы для мужчыны век. Але славы ён не аднымі гадамі. Дзед Уладзіслаў, аprop' таго што мудры, вясёлы і добры чалавек, яшчэ й музика — скрыпач-самавук.

Скрыпку сваю першую ён зрабіў сам у 12 гадоў. "Жылі мы тады ў невялікай вёсачцы два-роў на 20 недалёка ад Барунаў, — распавядае дзед. — Сваіх музыкаў не было. Дык аднаго разу па калядках хадзілі, на Тры каралі, прыхожыя хлопцы. З чужіх вёскі, далёкай. Яны грали, а я за імі йшоў і слухаў скрыпку. Я з-за яе ішоў. З-за той скрыпкі".

Самаробная скрыпачка

Так запала хлопцу ў душу тая скрыпка, што вырашыў ён сваю зрабіць. Нікто ў сям'і нават не згадаваўся, чым займаецца дзіця, калі каровы пасывіць. А ён, нібы той Страндвары ці Гварнэры, самы складаны з усіх музычных інструменту майстраваў: "Узяў палена во-о такое таўстое. Усе формы нарысаваў па памяці. Потым павыразаў — дзе далатом, дзе ножыкам. Верх атрымалася не такі, як у сапраўдных скрыпак, — фігурны, а просты. Нацягнуў струны... Але ж я маю паняцця, як іграць. Нехта сказаў — ідзі да старога. Ён такога веку быў, як я цяпер. Змоладу на скрыпцы граў".

Схаваўшы інструмент пад "ка-поту" (так тады называлі паліто), малы паджгаў да спэцыяліста: "Нядзеляй гэта было. Смык узяў з сабой — лучок загнуты, конскі волос прывязаны да аднаго канца і да другога. Той стары глухаваты крху быў. Ён так глянуў і гучна пытаемца:

— А што, дзетка, скажаш?

— Казалі, Вы на скрыпцы ўмееце...

— Цяпер ня ведаю, ці зайдзіші.

— Чаму ты пытаемся?

— А я баюся і казаць:

— Зрабіў во скрыпку, дык ня ведаю, як настроіць, як іграць.

Ён тады ўзяў у рукі скрыпку. Глядзеў-глядзеў то на яе, то на мяне, то на яе, то на мяне. Тады па струнах патумкаў. Давай круціць-строіць. Чую — гучыцы! Як тая, з якой калядоўшчыкі хадзілі. Тады смык узяў, правёў па струнах. І пачаў песьню — "Зялёны лісточак". Як зайдзіші, дык у мяне праста каленкі падкасіліся. Ледзь ня падаю з радасці, што мая скрыпка песьню грае.

Тады ён яшчэ зайдзіші хуткае нешта, шкіталту полькі.

— Вось і ўсё. Болей я сам забыў, — кажа.

Я шапку ўзяў, з радасці падкланіўся, падзякаваў за дапамогу. Прынёс дахату скрыпку, нідзе каб ня ўдарыць, і ножыкамі ля кожнага калка зазначыў, як яна настроеная".

Канцэрт для таты

Так патроху хлопчык вучыўся. Доўгі час граў толькі тая дзве мэлёды, што стары музыкант паказаў: "Хаваў скрыпку ў полі. Пад ялаўцом ямка была, і там, у гэней ямцы, яна ляжалі. Займаўся і ўсё пад сакратам трыв-

май, бо таты баяўся — яшчэ каб не набіў. А калі добра навучыўся граць песьню, принёс скрыпку дахату. Каровы загнёў у хлеў і гляджу — дзе тата? Убачыў, што ён ідзе да гумна. Гэта далекавата было. Раней хлеў ад хаты далёка ставілі: у выпадку, калі адно загарыцца, каб другое цлае засталася... Ён ідзе, і я выйшаў з-за гумна. Задам сеў, быццам таты ня бачу. Вока скрыпіў, гляджу — ці блізка ён. А як падышоў бліжэй, я пачаў той "Лісточак" граць. Тата спыніўся. Я вокам назад, угляджаўся. Стаяў ён, стаяў... А я шчыра так граю! Тады тата падышоў — а я нібы як ня бачу — і цоп мяне за плячо.

— Ну як, музика! — сам съмееца.

Гляджу, што тата вясёлы, дык і ў мяне адлягло. А то ўсё думаў — мо атрымаю па сьпіне".

Крамны інструмент

Праз тыдзень купілі Уладаку сапраўдную скрыпку: "Нічога ня кажучы, тата паехаў у Гальшаны — там у нядзелі базавы адбываліся. Купіў скрыпку крамную, старонкую, з трэшчынай. Аддаў за яе 60 злотых — грошай на падкарвоў. Дык ён скрыпкі адразу не паказаў. Прынёс у хату, я і ня бачыў калі. Толькі ўклаўся спаць, а ён па струнах пальцамі. Я падумаў, што мая скрыпачка сама забарарабаніла.

— Чаго спалохаўся? — пытаецца.

— Скрыпка! Але нейкі голас не такі...

— Ці бачыш? — кажа і скрыпку дастае.

У мяне толькі сэрца: ёк-ёк".

Вясельны і вечарыны

А потым знаёмы хлопец наўгуродзіў гармонік, і яны ўдвох з Уладзіславам граілі на танцах у сваёй вёсцы. За вечар зараблялі

пуд жыта: "Добры быў заробак у дзіцячых гадох. У 17—18 ужо сапраўдная радасць была, што мы музыкі... Граілі на вясельлях, вечарынах, хрэсцінках. Плацілі няблага: вясельле адыграў — меў на падкарвоў грошай. А як саветы прыйшлі, дык і на провадах у войску граць пачалі. За Польшчай гэтай завядзенікі не было, бо ў войску выпраўлялі — плацалі... Тады ж мы арганізаваліся ў капэлю. Знайшліся кампаньёны — баяніст, клярнэт, барабаншчык. Багаты дзядзька жэніца — нас усіх завуць, а калі бяднешы — дык тры альбо два музыкі йдуць. Скрыпку заўсёды браілі, ужо нейкая капейка ёсьць, паварот лепши..."

Карміцелька

Так і была б на ўсё жыццё скрыпачка карміцелькай, але "музыка перарвалася", як мяне зблатаўшы ў калхоз — кладаўшчыком, — распавядае дзядзька. — Адтуль я нарада пойдзеш граць. І мой ансамбль разваліўся". А як выйшаў на пэнсію, дык згадаў дзяцінства — зрабіў сабе яшчэ адну скрыпку, хоць ёсьць і фабрычная: "Для хатніх граю цяпер і для сябе — амаль штовечар. А ноты так і ня вывучыў. Не было калі. Дык у мяне і бяз нотаў ёмка атрымлівалася..."

І атрымліваецца. Каб вы чулі, я грае Уладзіславу Буцько сёньня, у свае 83, дык згадзіліся б (бо мае рацю) з ягонымі самаўпэўненымі словамі.

Таяна Скарыніна, Смургоні

Пад

ШТОДЗЕННЫЯ ТЭЛАЕПЕРАДАЧЫ

БТ

Штодзённа (акрамя субо-

ты і нядзелі):

7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00

Навіны.

9.15, 17.00 "25 градусаў на

Поўдзень". Сэрыял.

18.25 Зона Ікс (акрамя се-

рады).

20.40 Калыханка.

21.00 Панарама. Інфарма-

цыйны канал.

Штодзённа (акрамя паня-

дзелка, суботы і нядзелі):

10.05, 15.45 "Навальнічныя

камяні". Сэрыял для дзяцей.

15.20 "Марсупіламі". Мульт-

сэрыял.

16.10 Сэрыял "Каралева мя-

чоу".

СТВ

Штодзённа (акрамя паня-

дзелка, суботы і нядзелі):

5.45 "Меншчына. Людзі, па-

дзеи, факты".

5.55 "24 гадзіны".

6.10 "СТВ-спорт".

6.20 "Тэма дня".

6.30 Мультсэрыял "Сымба-

футбаліст".

7.00 Тэлесэрыял "Паўэр рэй-

ндэр", ці Магутныя рэйнджэ-

ры".

11.00 Навіны СНД.

11.15 Віртуальны съвет.

Штодзённа (акрамя субо-

ты і нядзелі):

7.30, 14.30 Мультсэрыялы "Вун-

шпунш", "Інспектар Гаджэт".

12.30, 16.30, 19.00 "24 гадзіны".

15.30 Тэлесэрыял "Паўэр рэй-

ндэр", ці Магутныя рэйн-

джэры".

16.00 Мультсэрыял "Сымба-

футбаліст".

16.45 "Меншчына. Людзі, па-

дзеи, факты".

16.50 "Яга, цёмная страсьць"

Тэленавіза.

17.55 "Ня з гэтага съвету". Да-

кумэнтальны фільм.

19.15 "Добры вечар, ма-

леңкі...".

19.30 "СТВ-спорт". Тэлеаль-

манах (акрамя чацвярга).

8 канал

Штодзённа:

20.45 Вечарніца.

Першы музычны канал

Штодзённа (акрамя субо-

ты і нядзелі):

7.00, 7.20, 7.35, 8.05

Музычны блёк "Intro-mix".

7.15, 8.00, 14.00, 17.00, 19.00,

0.00 Навіны.

7.30, 18.00, 23.00 Спарты-

ныя навіны з Ласоўскім.

11.00, 14.05, 17.05 Музычны

блёк "Day mix".

18.05, 19.05, 21.10 Музычны

блёк "Top mix".

19.30 Програма па заяўках

"People mix".

21.00, 23.30 Калыханка ад

Сашы і Сірохы.

22.00 Музычны блёк "Night

mix" (акрамя аўторка).

23.05, 23.40, 0.05 Музычны

блёк "Night mix".

АНТ

Штодзённа (акрамя субо-

ты і нядзелі):

8.00 Тэлеканал "Добрай ра-

ніцы".

9.00 Навіны.

9.15 "Сямейная повязі". Сэ-

рыял.

17.30 Вячарнія навіны.

20.00 Час.

20.30 "Наши навіны".

РТР

Штодзённа (акрамя субо-

ты і нядзелі):

8.00, 10.00, 16.00, 19.00

Весткі.

9.00 Тэлесэрыял "Цыган" (акрамя панядзелка).

11.25 "Што хоча жанчына".

Ток-шоу з Кларай Новікавай

і Аленай Якаўлевай (акрамя панядзелка).

15.40 "Майскія кветкі". Тэле-

сэрыял.

23.25 "Начны палёт". Вядучы

А.Максімай (акрамя пятні-

цы).

16.20 Дэтэктыўны сэрыял

"Гарачыня ў Лос-Анджэлесе" (ЗША) (акрамя пятніцы).

17.20, 19.35, 22.20 Час мяс-

цовы. Весткі – Масква.

17.50 Сэрыял "Зладзіка".

18.50 Дабранач, дзеци!

22.00 Весткі – Падрабяз-

насці.

НТВ

Штодзённа (акрамя субо-

ты і нядзелі):

7.00, 7.30, 9.00, 11.00, 13.00,

15.00, 18.00, 21.00 Сеньня.

7.10 Надвор'е.

7.12 Прэса.

7.15 Эканоміка.

7.35 Волны час (акрамя пятніцы).

7.40 Госьці.

8.55 Надвор'е на заўтра.

13.05 Ток-шоў "Прынцып

даміно".

14.25 "Крымінальная Расея":

"Банда няудачнікай". Сэрыял (акрамя пятніцы).

15.30, 19.45 Дэтэктыўны сэ-

рыял "Дзень нараджэння

буржуя" (акрамя паняд-

зелка).

17.40 Крымінал (акрамя панядзелка).

23.35 "О, шчасльчык!"

Азартная гульня.

17.45 Крымінал.

17.55 Сэрыял "Вуліцы разьбітых ліхтароў": 35-я сэрыя. "Дама з сабакам".

19.45 Сэрыял "Дзень нараджэння буржуя": 1-я сэрыя.

21.35 "Хуткая дапамога-4". Сэрыял (ЗША). 13-я сэрыя.

22.30 Сэрыял "Вуліцы разьбітых ліхтароў": "Новае слова пра жы-

ваці".

0.05 Трылер "Канчатковы прысуд".

Эўраспорт

9.30, 21.00 Лёгкая атлетыка. Афіны.

Паўтор.

10.30, 1.45 Часопіс пра Гебрэсласі.

Паўтор.

11.00 Лёгкая атлетыка. Шэфілд. Паў-

тор.

12.30, 19.00 Лёгкая атлетыка. Анэсі.

Паўтор.

14.30 Лёгкая атлетыка. Паконіці.

16.00, 22.30 Лёгкая атлетыка. Стак-

гольм. Паўтор.

17.00 Лёгкая атлетыка. Чэмпіянат

свету сярод юніераў".

18.00, 0.15 Лёгкая атлетыка. Эдман-

тан. Агляд.

17.45 Крымінал.

17.55 Сэрыял "Вуліцы разьбітых ліх-

тароў": 35-я сэрыя. "Дама з сабакам".

19.45 Сэрыял "Дзень нараджэння буржуя": 1-я сэрыя.

21.35 "Хуткая дапамога-4". Сэрыял (ЗША). 13-я сэрыя.

22.30 Сэрыял "Вуліцы разьбітых ліх-

тароў": "Новае слова пра жы-

ваці".

0.05 Трылер "Канчатковы прысуд".

9.30, 21.00 Лёгкая атлетыка. Эдман-

тон. Агляд.

10.30 Алімпійскі часопіс. Паўтор.

11.00, 17.30, 19.00 Лёгкая атлетыка.

Чэмпіянат Эўропы. Мюнхен.

15.00 Пляжны волейбол. Паўтор.

18.30, 1.45 Экстрэмальны часопіс

Наша Ніва [29] 2 жніўня 2002

ПРАГРАМА ТВ 3 5 ДА 11 ЖНІЎНЯ

9

9 ПЯТНІЦА, ЖНІЎНЯ

БТ

- 7.10 Маст. фільм рэжысёра А.Мікалкова-Канчалоўскага "Дваранскае гняздо" паводле раману І.Тургенева ("Масфільм").
10.35, 22.00 Сэрыял "Атрад на барацьбе з мафіям".
12.20 "У пошуках зниклых жывёл".
Дак.фільм. 2-я сэрыя.
13.10 Маст. фільм "Доктар эпохі Асьветніцтва". 3-я сэрыя.
14.30 Сад мары.
18.35 Маст. фільм "Генэральнае разныяцьця", 1-я і 2-я сэрыя.
21.50 Спорт-кур'ер.
23.25 Навіны.
23.45 Карапеўская паляванье.
00.15 Начны сэнс. Трылер "Незаўажнае паляванье".

СТВ

- 8.30 "Аўтапанарама".
8.45 Кіно: "Калі спазніяюца ў ЗАГС...".
11.25 "Сынеданье зь Лікай".
11.30 Канал гісторыі: "У пошуках съежнага чалавека". Дак. фільм.
12.45 "Лесьвіца ў неба". Дак. фільм.
13.20 "Дальнабойнікі".
18.25 "Запрашаем паскардзіцу".
19.35 "Віртуальны съвет".
19.40 "Аўтапанарама".
19.55 "Тэма дня".
20.05 "Селянін". Дак. фільм.
21.00 Кіно: камедыіны баявік "Ружовы кадыяк".
23.40 "24 гадзіны".
23.55 Кіно: мізыкл Кена Расэла "Томі".
17.30 Мультфільм "Нязнайка".
17.45 Сэрыял "Горац".

8 канал

- 18.45 Маст. фільм "Тайная аперацыя".
21.00 Тэлекрама.
21.15 Маст. фільм "Хлусыня".

Першы музычны канал

- 22.20 Програма "Дваццатка першых".

АНТ

- 10.00 "Знатак" вяртаюцца. Справа №5. "Дынаузар". 1-я сэрыя.
11.10 "АБ'екты".
15.50 "Народ супраць".
16.30 "Цены звінікаюць апоудні". 4-я сэрыя.
17.45 Сэрыял "Дзікія штучкі".
18.10 Шматсэрыяны фільм "Самазванцы".
19.10 "Сямейная повязі". Сэрыял.
20.55 Поле цудау.
21.50 "Віяковская гісторыя". Канцэрт Міхаіла Еудакімава.
23.20 Камедыя "Паліцэйская акадэмія".
1.00 Фестываль "Новая хвалі" ў Юрмале.

РТР

- 8.10 Сам сабе рэжысэр.
10.20 Сэрыял "Каменская". Фільм 4-ы. "Сымерцы дзеля сымесці". 2-я частка.
16.20 Прэс-клуб.
19.55 Вячэрні сэнс. Камедыя "Выстрыцы звіліны". 1992 г.
21.25 Апошні сэнс. Прэм'ера. Фільм "Узлом" (ЗША). 2000 г.
23.25 Лёгкая атлетыка. Чэмпіянат Эўропы. Трансляцыя зь Мюнхену.
0.50 Га просьбах глядчачу. Сэрыял Дэвіда Лінча "Твін Пікс" (ЗША).

Культура

- 09.15 Усе сурсы Карану.
10.35 "Айнана і лёсы".
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 "Казка пра цара Салтана".
13.05 "Звышнавука". "Магніты хаос".
15.15 "Штыркі да партрета мастака".

- 17.50 "Малыя музэі Санкт-Пецярбургу", "Дом стацыйнага наглядчыка ў Вільні".

- 18.15 "Хто там...".
18.45 "Царская лёжа".
19.25 "Ну, пачакай!" Мультсэрыял.
19.35 "Пагарда". Маст. фільм.
21.15 Блеф-клуб.

- 21.55 "Прызнаны авантурыста Фелікса Круля". Маст. фільм. 4-я сэрыя, заключная.

- 23.25 "Джазафрэнія".

НТВ

- 7.20 Стыль.
7.35, 22.35 Усё адразу!
7.50 "Паліцэйскі: баі бяз правілаў".
9.20 Зусім скрэтна.
10.10 Служба выратавання.
10.45 Смачныя гісторыі.
11.20 "Прафесія — рэпарцёр".
11.35 "Д'Артаньян і трэы мушкетёры".
Маст. фільм. 3-я сэрыя, заключная.
14.15 "Пэспы-чарт".

- "Парсон для маладых".
19.15 Надвор'е на заўтра".

- 20.20 Сэрыял "Вуліцы разбітых ліхтароў". 39-я сэрыя. "Любоўны напой".

- 11.25 Камедыя Э.Разанава "Гараж".

- 13.20 Смачныя гісторыі.

- 13.35 Падарожжы натураліста.

- 14.05 Свая гульня.

- 15.30 "Край ажыянаў". Сэрыял "Невядомая пляната".

- 16.25 Шчырае прызнаныне.

- 16.50 Яўген Мацвееву. "Жаночы погляд". А.Пушкін.

- 17.30 "Вы будзеце сымяцца". Яфім Шыфрын.

- 18.35 "Паліяванье на Папялушку". 9-я сэрыя.

- 19.35 "Аварыя" — дачка мянта".

- 21.35 Прафесійны бокс. Матч-рэванс: Гаці супраць Робінсан.

- 22.35 Крысын Роуз у эрэтычным фільме "Адзіннатацца дзён, адзіннатацца начай" (Італія).

Эураспорт

- 9.30 Ралі Фінляндый. Паўтор.
10.00 Конны спорт. Паўтор.
11.00 Лёгкая атлетыка. Чэмпіянат Эўропы. Мюнхен. Паўтор.
14.00 Скачкі на лыжах з трампліну. К. 15. Жывая трансляцыя.
16.00 Лёгкая атлетыка. Чэмпіянат Эўропы. Мюнхен.
16.45 Вэлікія спорты. Кубак свету. Жывая трансляцыя.
18.30, 14.5 Скачкі на лыжах з трампліну. К. 95. Паўтор.
19.30 Тэніс. WTA. Лос-Анжэлес. Жывая трансляцыя.
23.30 Бокс. Паўтор.
1.15 Ралі Фінляндый.

10 СУБОТА, ЖНІЎНЯ

БТ

- 7.00, 9.00, 15.00, 18.00 Навіны.
7.10 Існасьць.
7.40 Маст. фільм "Блакітны вэлясы-пэд". 1-я сэрыя.
8.30 Сад мары.
9.15 Мультсэрыял "Сымба-футбаліст" (Італія).
9.40 Сэрыял "Дракоша і Ко".
10.00 Экран індыйскага кіно. "Добрае імя". 1-я сэрыя.
11.30 Карапеўская паляванье.
11.55 Здроўе. Тэлевасяпіс.
12.25 Дакументальны сэрыял "Дзіця-ніяты жывёл".
13.15 Дак. фільм "Салдат свайго часу" ("Белвідзэнцэнтар").
13.40 "Грант". Мастак Ілья Падалка і артысты балету Валерыя Валінірская ды Аляксандар Бубер.
14.00 Піль цудау.
14.30 Сэрыял для дзяцей "Увайсць ў танец".
15.20 З дакладных крыніц.
15.40 Сэрыял "VIP" (ЗША).
16.25 Фільм-прыга "Рэжысёра А.Абда-рашты" ("Масфільм").
18.25 "На скрыжаваннях Эўропы".
Нацыянальны тэлэфэстываль песні.
19.05 Б.Бардо ў камедыі "Чароўная дурніца" (Італія — Францыя).
21.00 Панарама тэднікі.
22.00 Прэм'ера тэлеканалу. Гістарычна-драма Ж.Карбье "Кароль танцуе" (Францыя).

СТВ

- 6.00 "24 гадзіны".
6.15 Канал гісторыі: "Рытуалы вуду".
7.15 "У гасціцах у Тофіка".
7.30 Мультсэрыялы "Сакрэтныя матэрыялы", "Фэрма пачвараў", "Русалачка", "Грыфіны".
10.00 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
10.05 "СТВ-спорт".
10.15 "Аўтапанарама".
10.35 "Сынеданье зь Лікай".
11.00 "Пароль — "Вечнасьць".
12.30 "Разам".
12.45 Камедыя "Баламут".
15.10 "Партрэт у інтар'еры".
15.25 "Запрашаем паскардзіцу".
15.35 "Рамонт".
15.50 "Добры дзень, доктар!".
16.05 Мультсэрыялы: "Сакрэтныя матэрыялы сабак-шпіёнаў", "Фэрма пачвар", "Русалачка", "Грыфіны".
17.05 "Сямейнае кіно з калекцыі "Hallmark": "Падарожжа "Аднарова".
18.00 "Радыёкропка".
18.20 "Тры хіты ў "Алькатрасе".
18.50 "Булат Акудхава. Парыж. 1995 г.". Дак. фільм.
19.55 "Гадзіна пік".
20.55 Кіно: Джэф Фэйхі, Тані Ўэлч, Майкл Айрансайд у баевіку "Джоні 2.0".
23.05 "Закон і крымінал".
23.20 "Мутанты Iкс".
00.20 "Навіны сусветнай шоў-індустрый".

8 канал

- 23.50 Беларуская дваццатка.
00.20 Сэрыял "Камісар Шыманскі".

Першы музычны канал

- 8.00 Музычны блёк "Intro-mix".
11.00 Програма "FORMAT".
11.20 Музычны блёк "Day mix".
12.00, 21.00 Музычны блёк "Top mix".
13.30 Програма па зяяўках "People mix".
21.00 Музычны блёк "Top mix".
22.00 Музычны блёк "Night mix".
2.00 Музычны блёк "Ня спаць".

АНТ

- 8.00 Навіны.
8.10 Мультфільм.
8.20 Грай, гармонік люби!
8.55 Слова пастыра.
9.10 Сэрыял "Сабачая справа".
10.00, 14.00 Навіны (з субтрыпамі).
10.10 Съемка панарама.
10.45 Смак.
11.05 Дакументальны дэтэктыў. "Паядышын".
11.20 "Упорце". Мультфільм.
11.30 Сэрыял "Камідзыны кактэйль".
11.45 "Беры Бім Чорнае Вуха". Маст. фільм. 2-я сэрыя.
12.10 "Упорце". Мультфільм.
12.25 Сэрыял "Камідзыны кактэйль".
12.30 Сэрыял "Каралі" (Францыя).
12.45 Аншляг.
20.30 Вячэрні сэнс. "Дывэрсія" (ЗША).
22.35 Лёгкая атлетыка. Чэмпіянат Эўропы. Трансляцыя з Мюнхену.
23.55 Спорт за тыдзень.
00.30 Сэрыял "Твін Пікс" (ЗША).

Культура

- 9.00 Програма перадач.
9.10 Дзіцячы сэнс. "Складзены".

- 10.25 Сетка.ru.

Большасць народу Эўропы ўзялі назму апошнія гады

года

- 13.05 "Звышнатуральнае: нябачаныя сілы прыроды".
13.30 Дыснэй-клуб: "Качынія гісторыі".

- 14.10 "Ерагаш".
14.20 Сэрыял "Уцякач".

Лукашок

Менск. Ліпень. У купальскую ночь выходжу на вуліцу. (Праўда, Купальле ўжо адзначылі, як мае быць, у дзень сонцавароту. І трэба ж было ўхітыцца нават паганская сівяты падзяліцца на два календары!) Дык вось, выходжу на распаленую дзённую сілкёй асфальтавую вуліцу праваслаўна-купальская начы не дзеля таго, каб адпачыць ад гарачыні.

Мне тэрмінова патрэбная гарэлка. Здрылася банальная рэч: я забыўся ключы ад хаты і сусед дапамог адамкнучы дзверы. А ў яго, як кажуць, заўсёды "гарацы бускы". І такіх на вуліцах Менску ўначы — тысячы, калі меркаваць па колькасці машынаў ля начных крамаў (апошніх усяго некалькі на мільёны горад) ды па даўжэйшых чэрзах. За парадкам сочыць міліцыяны. Паважная публіка з "мэрсэдэсай" і "БМВ", інтэлігентнага выгляду грамадзяне ў акулярах і жанчыны рознага ўзросту ў выглядзе стаяць у чарзе ў краму, а потым у касу, каб "затарыца" пад заязку, наколькі хапае грошай, гарэлкай — "Крышталём", "Белай Русью", "Новай эрай" і.д. У па-

будучыні. І хоць публікацыя мела даволі спасыфічны для літаратурнага выданьня характар, менавіта з-за яе часопіс літаральна вырывалі адзін у аднаго з рук. Папулярнасць публікацыі ў асяродку тагачаснай інтэлігенцыі была зразумелай.

Па-першае, выявілася, што пяцінкі будучыні ня ёсьць манаполія марксісцка-ленінскай науки і не аваязкова апісваецца ў тэрмінах камунізму ці сацыялізму. Больш за тое, навукова-тэхнічны прагрэс, курс на які абвесьціла КПСС, карэнным чынам, паводле Тофлера, мянья хаду гісторыі ды ablіtcha цывілізацыі. Прычым цывілізацыі ў цэлым, на ўсёй плянэце, а значыць — і на шостай частцы сушы пад усім вядомай назівай. Гэта абнадзеяла.

Тады яшчэ ня быў модным пяцінкам гляблізацыі. Не было нават яшчэ Інтэрнэту ў сучасным выглядзе, а таксама мабільных тэлефону. Тофлер апісваў наступствы ўкараненія такіх сродкаў масавай камунікацыі, як тэлебачаньне, спадарожнікавая сувязь, а таксама звышхуткай

Анатоль Кочанчик

ўспамінаць пра "Чынгісхана з тэлеграфам", што пазней Алеся Адамовіч пераформулюе ў "Верхнюю Вольту з ракетамі".

Але будучыня ўсё ж настала — хоць і не зусім такая, якой яе апісвалі заходняя футуролягі ды паліголагі, і значна раней, чым яны разылічвалі. Крупныя камунізму, Гарбачоў, распад СССР, пашырэнне NATO і Эўразіяту, СНІД, бон Ладэн, кланаваньне, абяцанынні "мачыць у сарціры", абвішчэнне Брытні Сыліс найлепшай поп-зоркай сучаснасці — во колькі падставаў для шоку. Візіт эксп-прэзыдэнта ЗША Дж. Картера на Кубу і адмена карткавай сістэмы ў Паўночнай Каріі дапаўняюць карціну паўсюдных зъменаў.

На тле ўсіх гэтых пераўтварэнняў Беларусь можа выглядзець востравам стабільнасці ў неспакойным моры сучаснасці. Прыватная ўласнасць тут, у прынцыпе, прызнаецца, і гандаль патроху робіцца свабодным: таксама як прэса ці прафсаюзы.

І прэзыдэнт ёсьць у краіне, і парламент, і ўрад, і суд — ўсё як у людзей. Затое няма тэрору, клятага лібералізму, канструктыўнай апазыцыі ды эксплюатацыі чалавека чалавекам. А ёсьць адно ўпэўненасць у заўтрашнім дні.

Прэч іронію! На ўпэўненасці забываецца ў заўтрашнім дні

У кожным грамадзстве пераважаюць тыя, хто хацеў бы менш працацаць і як мага больш атрымліваць.

(гэта значыць — упэўненасць ў тым, што заўтрашні дзень нічым ня будзе розніцца ад сёнянняшняга — ціхага, шэрага ѹ невыразнага) трymающца рэжымы. Простыя чалавек, што б там ні казалі, не імкнецца хутчэй спацнаць будучыню. У выглядзе гараскопу ці гадання на руцэ — так, бо гэцкая будучыня бяспечная, яе заўсёды можна "прайграць", скарэктаваць як табе хочацца. У пляне ж новых пэрспектываў, выклікаў, задач — навошта патрэбныя клопат?

Чалавек увогуле істота косная і ляжная. Гэта не мая думка. Яе выказаў гадоў дзесяць таму падчас сустрэчы з журналістамі ў Менску Лешак Бальцаровіч — былы віцэ-прем'ер Польшчы, вядомы эканаміст, адзін з аўтараў "шокавай тэрапіі". Ен вельмі іранічна паставіўся тады да тээзы, што беларускай экономіцы нібыта замінае мэнталітэт бела-

лавека, ізаляванага ад навакольнага сівetu, пазбаўленага інфармацыі. Такі чалавек ніколі ня будзе пакутаваць ад яе недахопу. Той, хто ніколі ў жыцці не смаўкаваў лянгустаў, ня будзе перажываць, што іх няма на ягоным стале. Больш за тое, прапануйце яму экзатичны "прадукт мора", і ён у жаху адмовіца нават глядзець на гэтае страхапудзідзе.

У кожным грамадзстве пераважаюць тыя, хто хацеў бы менш працацаць і як мага больш атрымліваць. Але яны паставаўлены на ўмовы, калі мала працацаць нявыгадна, а каб атрымліваць больш, трэба ўкладзіць больш інтэлекту, ініцыятывы. Чалавек вымушаны ўвесі час нешта рабіць, а не сядзець склаўшы

русу: маўляў, характар у іх ня той, ня надта падыходзіць для рэформаў. Паводле Бальцаровіча, ні палякі, ні карэйцы, ні амэрыканцы па прыродзе сваёй ня ёсьць капиталістамі ці працаголікамі ад нараджэння. У кожным грамадзстве пераважаюць тыя, хто хацеў бы менш працацаць і як мага больш атрымліваць. Але яны паставаўлены на ўмовы, калі мала працацаць нявыгадна, а каб атрымліваць больш інтэлекту, ініцыятывы. Чалавек вымушаны ўвесі час нешта рабіць, а не сядзець склаўшы руку ў гэтае страхапудзідзе. Такога чалавека можна называць шчаслівым, але ў тым сэнсе, у якім "шчаслівы" з'яўляецца народжаны ў цырку: яго кормяць і пойм'яць, здрэдку б'юць, іншы раз лашчачы, але ў кожным выпадку ён будзе лізаць руку свайму гаспадару ў прыпадку шчасця.

Размова тут ня йдзе пра "хворы народ". Хворых нарадаў няма. Хоць заўсёды ёсьць вялікая спакуса абвесьціць які-небудзь тэатр — арабаў, габрэяў, украін-

На трэба шукаць загадкавую беларускую душу.

цаў, расейцаў. Абсалютна такая ж спакуса чакае нас зь іншага боку: абвесьціць свой народ "богаабраным", "народам-пакутнікам", супэрнацыяй і.д. І ў адным, і ў другім выпадку мы нібы аддзяляем сябе ад народу, робім яго нейкай абстракцыяй. Надзяляем набарамі псеўдалясцяй — адмоўных альбо самых лепшых — і.. здымаем зь сябе ўсякую адказнасць.

"Мы, народ.." Хто толькі ні кляўся імем народу, хто толькі ні казаў "мы", каб схаваць за гэтым словам жудасныя злачынствы. Насамрэч ёсьць "Я" (нават калі гэтае "Я" цвердзіць, што "яго няма"), і ўжо з гэтых "Я", асобаў (калі яны — асобы), складаеца супольнасць, народ, нацыя.

Кожнаму ў дзяяцінстве даводзілася перажыць які-небудзь шок — нехта аблапіц руку, некага ўдаўрыла токам, нехта ледзь не ўтапіўся, а для некага сапраўдным шокам сталася съмерць блізкага чалавека ці нават чыёсці злое слова. Цяжка ўявіць нармальнага, здаровага чалавека, які б ня меў досьведу ўласнай пакуты альбо спачуванья іншаму.

Праўда, бывае такая рэдкая зъява, як адсунасць рэакцыі інервовай сістэмы чалавека на вонкавыя раздражнільнікі. Кожнаму лекару вядома, наколькі не-бяспечная гэтая зъява для пациента.

Напэўна, беларускаму народу, каб прачнущца, трэба перажыць шок.

Віталь Тарас, Менск—Прага

Савецкаму чытачу, сярод іншага, рабілася ясна, што камунізм адмяняеца, а на зъмену яму ідзе НТР, інакш кажучы — капіталізм.

ветры стаіць густы мат і водар ад ужо выпітага, але яшчэ не да канца перапрацаванага людзкім арганізмам сіпрыгутус. Весь гэтыя маладыя людзі ў саколках і спартовых штанах зараз возвышаюцца ў думках і звязках за прагрэсам. Але ж ён, абывацель, перажыўшы шок ад сутыкнення з цудоўнай будучынай, мусіў адчуць ачышчэнне.

Савецкаму чытачу, сярод іншага, рабілася ясна, што камунізм адмяняеца, а на зъмену яму ідзе НТР, інакш кажучы — капіталізм. І ніякіе палітбюро процістаяць спадарожнікам і тэлебачанью ня зможа. Палітбюро, аднак, праіснавала ў амаль нязменным выглядзе яшчэ гадоў дзесяць. У гістарычным пляне гэта імгненне. Аднак за гэты час у некаторых душах пасыпэў пасяліцца сумнеў: прагрэс ішоў, на вуліцах зъявіўся "Жыгулі", зробленыя паводле тэхналёгіі італьянскага "Фіяту", у лядоўнях — "пэспі-кола" ("коха-кола") яшчэ доўга заставалася недаступнай майстры, але ж будучыня, ад сутыкнення з якой варта было перажыць шок, усё не надыходзіла.

Мала таго, гледзячы на савецкі кіроўны арэалаг, падышэннёне бязядольнасці савецкага войска і ўзброянне яго ракетамі СС-20 (на варожай мове — "Шатан"), многія зноў пачалі

кампутарнай апрацоўкі інфармацыі. На думку амэрыканскага навукоўца, усё гэта мусіць выклікаць шок у звычайнага заходняга абывацеля, які не пасыпэўшы ў думках і звязках за прагрэсам. Але ж ён, абывацель, перажыўшы шок ад сутыкнення з цудоўнай будучынай, мусіў адчуць ачышчэнне.

Савецкаму чытачу, сярод іншага, рабілася ясна, што камунізм адмяняеца, а на зъмену яму ідзе НТР, інакш кажучы — капіталізм. І ніякіе палітбюро процістаяць спадарожнікам і тэлебачанью ня зможа. Палітбюро, аднак, праіснавала ў амаль нязменным выглядзе яшчэ гадоў дзесяць. У гістарычным пляне гэта імгненне. Аднак за гэты час у некаторых душах пасыпэў пасяліцца сумнеў: прагрэс ішоў, на вуліцах зъявіўся "Жыгулі", зробленыя паводле тэхналёгіі італьянскага "Фіяту", у лядоўнях — "пэспі-кола" ("коха-кола") яшчэ доўга заставалася недаступнай майстры, але ж будучыня, ад сутыкнення з якой варта было перажыць шок, усё не надыходзіла.

Мала таго, гледзячы на савецкі кіроўны арэалаг, падышэннёне бязядольнасці савецкага войска і ўзброянне яго ракетамі СС-20 (на варожай мове — "Шатан"), многія зноў пачалі

**RADIO FREE EUROPE
RADIO LIBERTY**

БЕЛАРУСКАЯ СЛУЖБА
РАДЫЁ СВАБОДА

Новыя хвалі й частоты ад 31 сакавіка 2002:

18:00 - 20:00	9565 кГц (31 м)	22:00 - 24:00	9530 кГц (31 м)
	11725 кГц (25 м)		9750 кГц (31 м)
	15215 кГц (19 м)		11865 кГц (25 м)
На сярдніх хваліх частота — 612 кГц		На с/хваліх частоты — 612 і 1188 кГц	
20:00 - 22:00	7190 кГц (41 м)	06:00 - 08:00	6170 кГц (49 м)
	11730 кГц (25 м)		7295 кГц (41 м)
	15480 кГц (19 м)		9635 кГц (31 м)
На сярдніх хваліх частота — 612 кГц		На с/хваліх частоты — 612 і 1188 кГц	

Інтэрнэт: www.svaboda.org Адрас: 220005, Менск-5, п/с 111;
Vinohradská 1, Praha 1, 110 00, Czech Republic

НАСТРОЙЦЕСЯ НА "СВАБОДУ!"

Прыемная бессардэчнасьць

Дзесяць нататак пра Швабію

Воляю лёсу апынуўся я нядуна на поўдні Нямеччыны, у Швабії, альбо, калі больш афіцыйна, у зямлі Бадэн-Вюртэмбэрг. Мой бацька 60 гадоў таму ваяваў з немцамі, а мне вось выпадае гасціць у мірнай Нямеччыне, сустракацца з добрымі знаёмымі, сябрамі. Затое ад "сваіх" на Радзіме — то арышт, то зваленне з працы... Сьвет зымяний, перапалюсаўся. Зымянецца і Нямеччына.

Электраэнергія

Альтэрнатыўная энержія — даўно ўжо рэальнасць у гэтай краіне. У дому, дзе я жыву падтара месяца, вада грээніада сонечнай батарэі. Гэтую прыладу можна купіць за 20—35 тыс. зўра, а пасля дорага прадаваць элекрычнасць у энергасетку, танна купляючы патрэбную для свайго дому колькасць. Можна адразу прадаваць ток суседзям.

Лярнасцю і амаль акупляеца — датацыя ад гораду невылікай.

Мішаных лазняў альбо купальняў, дзе мужчыны і жанчыны аддаюцца вадзяным ущехам разам, тут німа. Гэтым кансерватыўны Поўдзень розніца ад ліберальнай Поўначы з Гамбургам — сталіцай нямецкай вольніцы, дзе нудызмам, эротыкай і вольным сексам нікога ня зьдзівші.

Аўтамабіль

Дзень немца распісаны хвіліна ў хвіліну, і ён усюды паспівае толькі з дапамогай аўтамабіля. Машына немца ляціць па такой гладкай дарозе, якая нам можа толькі съніцца. Але кіроўца пільны, бо вуну наперадзе нехта мае пераходзіць на другі бок. Нават калі няма "зебры", шафёр прапусціць пе-

міграцыйных вузлоў, у якіх перасяленцы праходзяць празэс настуралізацыі.

За апошнія некалькі гадоў слова "рускі" тут набыло негатыўнае адценіне. Першая эмігранцкая хвала 90-х была малапраблемная: ехалі найлепшыя, найбольш адукаваныя. Цяпер людзі едуць у асноўным з-за дзяцей, каб "хочы ім даць лепшае жыццё" — ну чыста вяскоўя беларусы, што выштурхваюць сваіх нашчадкаў у горад. Едуць і махляры. Гэтыя людзі часта ня здольныя ўспрымаць новую культуру, ня вучачь нямецкай мовы. А безе яе яны тут ня маюць ніякіх шанцаў, купіўшы на ўсю "сацыялку" за колькі месяцаў шыкоўнае аўто, ня могуць уладавацца на працу і вылезыць з прытулку. Там іх маюць

права тримаць толькі паўгоду, а потым могуць і высліці досьць гвалтоўна.

Знаёмы настаўнік сказаў мне, што ў школе ён займаеца тым, што мірць "рускі" і туркаў. Шмат проблемаў і з духоўнай экалегіяй: у некаторых маладых "рускіх" невыкараняльна заселі звычкі пляваць пад ногі, гарварыць жахлівымі макюкамі і пісаць іх на сценах, піць гарэлку.

Усё гэта выклікае негатыўнае стаўленне да людзей з Усходу наагул. Цяпер у Бундэстагу абмяркоўвацца новы закон аб

іміграцыі. Ён мае быць больш строгім ды індывідуалізаванным.

Палітычнае кабарэ

Савецкі "Клуб вясёлых і кемлевых" — як матацыклы "Дняпро", аўтамабілі "Волга", "Масквіч" і шмат што яшчэ — пазычаны на Захадзе, і ўзорам яму было кабарэ.

У нямецкай мове слова "Cabarett" можа чытацца па-рознаму і, адпаведна, мае розныя значоны. Вымаўленае бяз "т" — азначае вечаровую растарацю з канканам. Калі "т" ёсьць — гэта тэатрал слова і песні — той самы КВК, толькі прафесійны.

Програма палітычнага кабарэ мноства. Артысты ездзяць з гастролямі, выступаюць на тэлебачаны. Палітыкаў, уключна з канцлерам, не шкадуюць. Аднак

мене насыцярожвае бязъмежнасць падроды. Калі праGRAMY набываюць агульна-зласцілівы характар, а гэта бывае досыць часця, так і карціць прапанаваць артыстам памяняцца з палітыкамі месцамі. Лёгка съм'яцца, калі ты ў Нямеччыне маеш усё і жывеш у бяспечы.

Што немцы ядуць

Немцы жывуть не зь вясковых прывозаў альбо лецішчаў, а з сваіх немалых заробкаў і пэнсіяў. Гроши мяняюць на прадукты ў прадуктовых крамах або ў супэрмаркетах.

Там ёсьць усё: па дзесяць гатункаў яблыкаў і капусты, агуркі, памідоры, рэпа, пятрушка, шэсцьці-восем гатункаў бульбы — ад цвёрдай у салату да разварыстай. Ёсьць бананы, апельсины, ананасы, лімоны, ківі і яшчэ вуз з прычэпам вітамінай садавіны да гародніны.

Мяса выстаўлена гатункаў троціцца, кілбасаў і фабрыкатоў — усе пяцьдзясят, сыроў таксама беззліч, малочнай прадукцыі — найменьшай сто. Птушкі ўсялякай — аж вочы разбягтаюцца.

Віно, добрае сухое віно прадаецца па съмешных цэнтрах — няпоўны зўра за пляшку-пайтарачку. Во дзе харчовая бяспечка краіны — думаў я сабе, загадваючы наш гарэлачны суіцыд. Немцы затарваюцца адразу на тыдзень, нагружаючы вазок на 30—50 зўра (50—100 нашых тысячаў).

Бедныя, вядома, ёсьць і тут, але галодных на вуліцы я ня бачыў. Жабрачка — адна на ўесь горад — просіць пад вечар ля Базылікі, велізарнае старожытнае царквы. Мне казалі, што працаўцаў яна ня ўмее і прынцыпова ня хоча.

Праца й адпачынак

Немцы працујуць, як гадзіннікавы мэханізм, — акуратна і дакладна. Уздень горад пусты, ажывае ён у абедзены пералынак і ў гадзіну пік — а 16-й, калі немцы вяртаюцца з работы. У выходныя (у суботу з 16-й і ў недзелю) крамы не працујуць. Горад зноў-такі пусты: немцы — сямейнікі, яны альбо занятыя дома, альбо выїжджаюць на свае пікнікі, лыжы, яхты, у свае горы, музеі, вандроўкі.

Вельмі папулярны тут ровары. Яны выдатнай якасці, і які б я ні быў патрыёт, але дома мушу ездзіць на вэлясыподзе, купленым у Нямеччыне. Ён, дарэчы, старой мадэлі, горшы за тыя, на якіх мы накручвалі па веснавой Швабіі 40—50 кіляметраў за дзень.

Немцы мала гавораць, але многа робяць — прадумана і пунктуальна. І гэтым мэцна розніца ад славянаў, якіх тут лічачь "сардэчнымі", або, прасцей, жанчыны, "неаганізаванымі".

Немцы працујуць агулам менш

Вайнгартэн — горад помнікаў і лазняў

за нас, бо мы марнуем багата часу і ў выніку ня можам ні толкі нешта зрабіць, ні адпачынкъ сълед.

Гроши

Нешта не чуваць, каб тут з жалью згадвалі свае памерлыя на Новы год маркі. Цэннікі вісьць у зўра і ў марках. Апошнія яшчэ можна памяняць у адзінным на ўесь крайс (район) банку.

У Нямеччыне па-ранейшаму няма проблемаў з разменнай манетай. У мяне ніводнага разу за падтара месяца не спыталі ля касы дробных грошай. У краме пакупнік павінен перажываць толькі пазытыўныя эмоцыі — нават на ўзроўні падкоркі. Тады ён захоча прыйсці я на дыску-

У нямецкім супэрмаркете

сю "Гроши або жыццё". Рэйтам вяла жанчына, якая ўжо шэсцьці гадоў абыходзіцца бяз іх. Па спэцыяльнасці яна псыхатэрапіст, але, распачаўшы гэты свой эксперымент, згубіла ўсю кліентуру. Ёй давялося адмовіцца ад кватэры, цяпер яна перабываеца па чужых куткох: у часе адпачынку гаспадароў ахоўвае жытло, даглядае хатніх жывёлаў, прыбірае. За гэтыя паслугі часам атрымлівае ежу. Калі-нікі ёй перападае нешта з крамы экалягічна чыстых прадуктаў, калі ў тых сыходзіць тэрмін прыдатнасці. Ёй даводзіцца ездзіць па ўсёй краіне. Да лекара ніколі не звярталася. Раз было прыцінула, але само прайшло. Жанчыне пад шэсцьці дзесят. На пытаньне, што яна будзе рабіць, калі прыцісьнікі мацней, яна адказала чымні — ажно недзе на даляглядзе мільгнуў цену суіцыду.

Рынак і футбол

Футбол у Нямеччыне — улюблёны вид спорту. Матчы збіраюць поўныя стадыёны. "Schwabische Zeitung" адводзіць многа

Дзе-нідзе ажыўляюць пэйзаж высозныя аднаногія ветракі з трохпляўсткамі працэлерамі — ветраэлектрастанцыі.

Можна купіць акумулятары і мецэлэктрасувэрэнтэт. Развіціцца сонечнай энэргетыкі регулюючы спэцыяльным дзяржаўным законам. Батарэя акумулятора за 10—15 гадоў.

У Бадэн-Вюртэмбэргу шмат гораў. Сям-там стаяць вадзяныя мікрозэлектрастанцыі. Некаторым ужо пад сто гадоў. Дзе-нідзе ажыўляюць пэйзаж высозныя аднаногія ветракі з трохпляўсткамі працэлерамі — ветраэлектрастанцыі. Асабліва багата іх на поўначы, калі Гамбургу. Скужаваныя дзясяткамі на самых высокіх пагорках, нетаропка пампуюць яны кіяваты з балтыскіх вятроў.

Лазня

Лазня ў горадзе Вайнгартэнэ — на проста месца, дзе можна памыцца. Гэта сацыяльная важны аўтамат, які фінансуецца муниципалітэтам. Усяго за некалькі зўра (пара тысяч рублёў) ты трапляеш у рымскую вільготную парыльню, можаш спасасцца ў малым (100 м²) і вялікім басейнах. За 8 зўра (каля 15 тыс. рублёў) табе адчыніцца так званы лазневы лінданштрафт — цэлая сыштэма саўнай з градаціяй тэмпэратурой, адпачывальняй з лежакамі й прыгожымі карцінамі, душаў з рознай канфігурацыяй і ціскам вадзінога струменя, басейнам, салярнай і зімовых садоў. Ты будзеш радавацца ўсім гэтым выгодам ик дзіця. Ня дзіва, што грамадская лазня карыстаецца папу-

ЖАНЧЫНА

Ігнат Дамейка.

Дзёньнікі выгнаньніка

Сёлета 200-я гадавіна з дня нараджэння Ігната Дамейкі — беларускага Калюмба. Выкінуты з Радзімы паўстанец 1831-га стаў адным з бацькоў-заснавальнікаў Чылі. Ягоным імем там названы ўніверсітэт, горная віршыня і нават хімічны элемэнт. У Чылі імя Дамейкі можна сустрэць ва ўсіх сферах жыцця. У хуткім часе ў сэрыі "Беларускі кнігазбор" выйдзе захапляльная книга Ігната Дамейкі "Мае падарожжы. Дзёньнікі выгнаньніка" ў перакладзе Зьдзілава Сіцкі. Будучы грамадзянінам Чылі, Дамейка пісаў свае нататкі ў разылку на нашага чытача. А ў Беларусі нямае нідзе і вуліцы імя паўстанца ды добрага канкістадора. "Наша Ніва" прапануе чытачам урыўкі з дзёньнікаў.

...Як у нашых пушчах пераважаюць хвойкі і елкі, і толькі па краях падпускаюць да сябе дубы і асіны, так у гэтых кардыльерскіх лясах пануюць выключна два віды букаў — рабле і раўлі (*Fagus obliqua* і *Fagus procera*), а дзе-нідзе і прыгажэйшы за іх коігу (*Fagus Dombeii*), самае лепшае дрэва для будаўніцтва. Зь іх першы, рабле, — амаль адзінае дрэва гэтай краіны, якое на зіму скідае лісцьце, а ягоны ствол, што завецца пельлю, такі ж цьвёрды, як наш дуб, і, закапаны ў зямлю, щудоўна захоўваецца.

Старыя аграмадныя букі вырастоюць, грыбоюць, хістаюцца, абапіраючыся на маладых, аж урэшце падаюць на зямлю, падрахнеюць і гіноюць. А вершаліны маладых у гушчары ня ўгледзіш.

У тых месцах, дзе пушча крыху прарэджаеца, зяленяцца мясцовая ляшчына (авэляна), цынамонавае дрэва (канэлё) і шматлікія віды мірту, зь якіх найбольш вабіць белым, пахучым цвятам высокое дрэва лумя (*Myrtus luma*). Дзе-нідзе ў пушчу ўтрызаецца дрэва, кара якога шырока выкарыстоўваецца ў Чылі гарбарамі, — лінге (*Persea lingue*).

На фоне гэтых зялённых дрэваў з бліскучым лісцем сумна цямнеюць аграмадныя букі, якія ня вабяць ні формай, ні колерам лісця, ні цвятам. Ледзве ўвойдзеш у іх царства ў глыбіні лесу, дарогу заступае гушчар, чаркату, два віды якіх вырастоюць тут, пад букавым склянечнем, на балоцістай глебе, да аграмадных памераў. Адзін з іх, згаданы раней калігу, растыце гонка, ягоная сцябліна цвёрдая, таўшчынёю тры-чатыры цалі, лісце доўгое. Гэты чарот расце на некалькі мэтраў у вышыню, а сваімі формай і колерам падобны да кітайскага бамбука. Яго моцная, тоўстая сцябліна, як згадваў, ідзе на будаўніцтва дамоў. А яшчэ араўканцы робяць з калігу пікі, якія цягнуцца даўжынёй чатыры пяць мэтраў, а на канцы замацоўваюцца тоўсты жалезны завостраны цвік. Адмерлыя, сухія сцябліны гэтага чароту — адныя проста, другія нахіліўшыся — тырачы сядро густога лісця жывых калігу так густа, што не прайсьці. І трэба шмат працы, каб ачысьціць ад іх сцежку.

Яшчэ горшы для падарожнага

ў гэтых лясах другі від чароту, што называецца кіля (*Chusquea valdiviensis*), гнуткая, тонкая, з мноствам галінак, нібы абсыпаных лісцем, уся пакрученая — высачэзная трава, што па дрэвах, па разложыстым букавым голылі пнецца на вышыню да 30—40 стопаў. Кіля расце хутка і нібы дзеля абароны гэтых першабытных лісоў ад чалавека, заступае яму дарогу, а выцерабленае месца праз пару месяцаў зноў зарастае. Кіля запаўняе сабою ту ю прастору, якую заняла да таго, і ўтварае амаль непраходны гушчар, што і дарогі не відаць, і кроку ня ступиш.

Гэтая зялёнай маса сплещенага чароту вышынёю 20—30 мэтраў запаўняе аграмадныя прасторы.

У некаторых месцах балоцісты

грунт, мноства ліянаў і чарацінікі робяць гэты гушчар непраходным, падобна як і палескія ліснія нетры, дзе хаваюцца сльеду зъяроў, лес пусты.

...Была восьмая гадзіна, калі мы выйшлі зь лісоў. Перадамной была даліна некалькі міляў ушыркі, па якой плыве рака Каўцін, названая гішпанцамі Імперыялем, крыху меншая за наш Нёман калі Коўна. Раўніна гэтая зялёнай, нізкая, адкрытая, падобная на нашыя сенажаці пад Шчарай або Нёманам. Яна паволі спадае да мора, якое, як вокам кінуць, цягнецца на заход, а на даляглядзе з усходняга боку віднеета ланцуг вышэйшых, парослых цёмнымі лісамі Кардыльераў, што цягнуцца з поўначы на поўдзень. Абапал даліны, з паўночнага і паўднёвага боку, відны на ўзынішах хаты індзейцаў — далёка адна ад адной, бо і тут, як і ва ўсёй Араўканіі, ня любяць ствараць мястэчкі або вёскі: лічак гэта стратай свабоды. Калі кожнай хаты відны дзікія яблыні ды палеткі кукурузы, бобу і бульбы; роўныя, як шнур, барозны апошнія настолькі добра дагледжаныя, што і ў самай цывілізаванай Эўропе ня ўбачылі пешых.

Матэа заснуў, кацык-гаспадар пайшоў да свайго ложка, расцягнуўся на ім, аж зарышпі дошкі. Маладзіца стала калі ложка, паклаўшы левую руку на мужа, і стаяла, апусціўшы галаву, на рухаючыся.

Бліснуў апошні праменчык вогнішча, і гэта добрая жанчына, якая дасюль стаяла непарушна, як статуя, заўважыўши нясымельным позіркам з-пад апушчаных на твар валасоў, што ўся грамада гасцей заснушла, хуценка падбегла да вогнішча, заграбала ѥжар попелам і вярнулася да мужа.

Кнігі поштай

Назва

Цена

ARCHE-Пачатак 2000, №7 "Слёнік свабоды"	1500 р.
ARCHE-Пачатак 2000, №9 "Мэдыцына"	1500 р.
ARCHE-Пачатак 2001, №5 "Украінскі нумар"	3500 р.
ARCHE-Скарэна №№2000-1, 2000-6, 2000-8, 2001-1, 2001-4, 2001-6 усе па 1000 р.	
Vosatrajа Brama 0: ГЛЁБУС Адам. "Post Scriptum". 176 с.	2600 р.
Vosatrajа Brama 1: БЫКАЎ Васіль. "Пахаджане". 192 с. Кніга прыпавесція, напісаныя за час поўты пісменніка ў Фінляндый і Нямеччыне	2600 р.
Vosatrajа Brama 3: ЛУКАШУК Аляксандар. "У флятавай ночы вугал крэла". 160 с. Кніга пра БССР 80-х. Працуючы ў галоўнай партыйнай газэце "Звязда", аўтар шмат назіраў па паводзінамі вялікага і малога начальства, а таксама звычайнага "гома светынкі".	2600 р.
Vosatrajа Brama 5: ГЛЁБУС Адам. "Браслаўская стыгмата". 192 с. Новая кніга Адама Глебуса, якую склалі апавядані апошніх гадоў	2600 р.
АДАМОВІЧ Славамір. Турызмны дзёньнік. Дакумэнты, дзёньнікі, вершы, 160 с., цвёрдая вокладка.	3500 р.
АСТРАВЕЦ Сяргей. Цэнзарскія нажніцы. 546 с. Гэта ўзарэйскі паводле паліграфічнай якасці і "новабеларускі" па сутнасці зборнік апавесьцяў і апавяданняў. Прыемна трымайце ў руках, якія прыменяюцца чытаць.	4000 р.
БАШУРА Міхась. Паліванье на муха шлянгі. 64 с.	900 р.
Беларуска-расейская інтэграцыя. Аналітычны артыкулы. 424 с. Рэдактары Валера Булгакава. У кнізе асьвяляюцца такія тэмы, як эканамічная і культурная палітыка Лукашэнкі, расейская вайсковая прысутнасць у Беларусі, структура расейскіх палітычных эліт, Беларусь на міжнародным рынку узбраеній, расейскія рэгіянальныя палітыкі Лукашэнкі.	3000 р.
Беларускі малітаўнік. 784 с., цвёрдая вокладка. Укладзены а.Аляксандрам Надсанам, выдавецтвы "Божым шляхам" (Лёндан) і "Софія" (Полацак). Малітывы на кожную пару, на кожны дзень.	5000 р.
Біблія. Кнігі Святага Пісаныя Старога і Новага Запавету ў беларускім перакладзе Васіля Сёмухі. 1536 с., цвёрдая вокладка.	17000 р.
Беларуская палітычна систэма і прэзыдэнція выбары 2001 г. 480 стар. Зборнік артыкулаў, падрыхтаваных аналітычнай групай (Менск) і Цэнтрам дэмакратыі ва Усходняй Еўропе (Варшава), пад рэд. Валера Булгакава	3000 р.
Беларускі гістарычны агляд. Том 4. Сыштак 1-2(6-7). 318 с. Часопіс	1800 р.
Беларускі гістарычны агляд. Том 5. Сыштак 2 (9). 692 с. Часопіс	1800 р.
Беларускі гістарычны агляд. Том 6. Сыштак 1-2 (10-11). 400 с. Часопіс	2400 р.
Беларускі гістарычны агляд. Том 7. Сыштак 1 (12). 302 с. Часопіс	1800 р.
Беларускі гістарычны агляд. Том 7. Сыштак 2 (13). 622 с. Часопіс	1800 р.
Бі-ка "ГГА": 2: КАНДЫБОВІЧ Сымон. Разгром нацыянальнага руху ў Беларусі. 160 с. Праца Сымона Кандыбовіча (1891—1972) — адна з першых спробаў даследавання гісторыі большавіцкіх прэзідэнціяў супраць інтэлігенцыі. Тэкст напісаны ў эміграцыі ў 1950-я. Асабістую цікавасць маюць аўтарскія характеристыкі і замалёўкі, створаныя відачоўцам падзеям.	3000 р.
Бі-ка ГГА: 3: БЕЛЬ Альесь. Хроніка Белай Русі. 160 с. Гэта кніга — першая спроба "скрызной" рэканструкцыі пісторыі назвы "белая Русь", яе месцаў сістэмах геаграфічных ведаў разных народоў і эпох. Рэканструкцыя аўтара на дзялітэвізіі беларускага ПЭН-цэнтра імя Ф.Багушэвіча за 2000 г.	4000 р.
Бі-ка ГГА: 9: ТУМАШ Вітаў. Выбраныя працы. 246 с. Вядомы эміграцыйны гісторык, грамадзкі дзеяч і публіцыст Вітаў Тумаш (1910—1998) вяртаецца ў Беларусь. У першую айчынную кнігу яго працаў увайшлі канцептуальныя артыкулы, друкаваныя ў эміграцыйных часопісах, а таксама няскончане даследаванне хыбця.	3000 р.
Беларускі кнігазбор т.15: УЛАШЧЫК Мікалай. Выбранае. 608 с., цвёрдая вокладка. У книгу увайшлі самае істотнае з науковых спадчыны Мікалая Улашчыка, а таксама краізнайчыя нарысы, мэмуары, лісты.	3300 р.
Беларускі кнігазбор т.16: КАРСКІ Яхім. Беларусы. 640 с., цвёрдая вокладка. Ураджэнец Наваградчыны, акадэмік Расейскай імператарскай акадэміі навук Яхім Карскі (1861—1931) усе ўзыце вывучаў этнічную гісторыю беларусаў. Вынікам сталася шматтомнае даследаванне "беларусы". У кнізе — першы і трэці тэмы "Беларусаў", якія не перавыдаваліся з 1916 г.	4200 р.
Беларускі кнігазбор т.18: ЦЕТКА. Выбраныя творы. 336 с., цвёрдая вокладка. Самае поўнае выданне твораў Цёткі (Алазія Пашкевіч).	3000 р.
Беларускі кнігазбор т.19: АРСЕНЬЕВА Натальля. Выбраныя творы. 592 с., цвёрдая вокладка. У книгу увайшлі сёмыя з науковых спадчын Мікалая Улашчыка, а таксама краізнайчыя нарысы, мэмуары, лібрэта, пераклад "Песьні пра зубра" Гусоўская, успаміны, лісты.	4000 р.
Беларускі кнігазбор т.16: КАРСКІ Яхім. Беларусы. 640 с., цвёрдая вокладка. Ураджэнец Наваградчыны, акадэмік Расейскай імператарскай акадэміі навук Яхім Карскі (1861—1931) усе ўзыце вывучаў этнічную гісторыю беларусаў. Вынікам сталася шматтомнае даследаванне "беларусы". У кнізе — першы і трэці тэмы "Беларусаў", якія не перавыдаваліся з 1916 г.	4200 р.
Беларускі кнігазбор т.18: ЦЕТКА. Выбраныя творы. 336 с., цвёрдая вокладка. Самае поўнае выданне твораў Цёткі (Алазія Пашкевіч).	3000 р.
Беларускі кнігазбор т.19: АРСЕНЬЕВА Натальля. Выбраныя творы. 592 с., цвёрдая вокладка. У книгу увайшлі сёмыя з науковых спадчын Мікалая Улашчыка, а таксама краізнайчыя нарысы, мэмуары, лібрэта, пераклад "Песьні пра зубра" Гусоўская, успаміны, лісты.	4000 р.
Беларускі маршы і песні. 62 с. Зборнік патрыйчынных песень з нотамі	1000 р.
БУРСАУ Андрэй. Дзівін. (Гранаслоў 1995—2002). 152 с.	2600 р.
Быць альбо ня быць сярэднезўрапейцам. Сучаснае польскае мысленне. 472 с.	1800 р.
ДУБРЯВІЦ Сяргей. Дзёйнік прыватнага чалавека. 80 с.	1000 р.
ЕРШ Сяргей. "Усевалад Родзька. Правадыр беларускіх нацыяналісту". 36 с. Брашура прысьвечана асобе старыні беларускай незалежніцкай партыі, мэйдара Беларускай краінай абаронцы і краінскай беларускай арганізацыі Усевалада Родзькі.	1200 р.
КАВАЛЬ Ян. Гензрал візвольнага фронту. 40 с. Кніга прысьвечаная жыццю й дз	

Наталка Бабіна

ПАСТКА ДЛЯ КРАТА

Працяг. Пачатак у № 23–28.

Студэнтка менскай Політэхнікі Яніна знаходзіць на лецішчы труп невядомага чалавека, а назаўтра ледзь ні робіца аквяраю забойцы. Ейны каханак-спэцслужбіст расьследуе справу. Галоўны падазрон — бацька Яніны. Але дзяўчына ведае, што ён не забіваў. У часе наступных візитаў на лецішча высыяляеца, што да злачынства мае нейкія адносіны іхны сусед Мікалай Кержыч...

Сынліся мне на гэтым тыдні адныя жахі. У чадзе плавалі ашмёткі речаснасці, пафарбаваныя ў чырвонае або атрутна-блакітнае... Аднак ні съвежае з крыўёю мяса, ні зъмеі кубламі ў пад’езідзе, ні іншыя прыемнасці, якія я з незайдроснай рэгулярнасцю бачыла па начох, не адбіваліся на майм дзённым жыцці. Іспыты здаваліся паспехава, і нават сапрамат, што наганяў жах на ўсю групу, прайшоў на “віват”.

Перад апошнім боем (курсач па тэхналёгіі) мы скапэраваліся з Дубам: я мусіла зрабіць разылк тэхпрацэсу, а ён па выніках — накрэсліць чарцяжы. Аддаўшы яму разылкі, якія занялі ў мяне чатыры гадзіны напружанай працы, я з галавою занурылася ў расьследаваныне забойства.

Як кліентка, якая не дачакалася тэлефанаваньня ад Мянццея, я наведала афіс ягонага агенцтва. Здаецца, тут съмерць шэфа ўспрынялі як эфектыўную рэкламу, здольную прыцягнуць кліентаў на горай за відэаролік у прайм-тайм. Маладэнькая сакратарка сустрэла мяне зь нечалавечай добраразычлівасцю, прыгатавала распушчальную каву і засакатала, як сарока, — пра адпяваныне і памінальны стол, пра тое, як нейкі Мянццеў сваяк грымнуўся ля магілы не-прывтомны... Раптам яна сышхла на паўслове. Я зьдзіўлена вочы:

— А вось і наша дырэктарка, — лісціла прагаварыла дзяўчынка, і мёд зь ейных вуснаў, здавалася, накапаў калюжыну на падлозе.

Ад зьдзіўленьня я ледзьве не праліла гарачай кавы сабе на калені. Не чакала пабачыць тут гэтую жанчыну...

У кабінэце яна прапанавала мне сесцы.

— Слухаю вас. Паслья съмерці мужа справы вяду я, — потым, ветліва пасымхнуўшыся, дадала: — А мы ж бачыліся! Памятаецца, на лецішчы ў дзядзькі Мікалая?

Я кінула, намагаючыся, каб на майм твары можна было пабачыць толькі дзяляжурную ўсьмешку. Выйяўляеца, жонка Мянццея — пляменніца Кержыча! Летася яна з дзіцем нейкі час жыла ў яго на лецішчы, і мы бачыліся ледзь не штодня!

Я выказала свае спачуванын, трохі баючыся, што яна зараз кіненца на мяне з кулакамі. Але кабета спакойна і прыязна заўтала, што прывяло мяне ў агенцтва нерухомасці. Значыць, мяне ведае, што ейнага няшчаснага мужа знайшлі ў нашай прыбіральні? А мо справы йдуць на вельмі добра, вось і хапаеца за кожнага кліента, працуе на свайго карапузу з чырвонымі шчочкамі і кудлатай белай галоўкай, пакінуўшы мёртвае мёртвым? Я выдала прыгатаваную загадзя легенду: збіраюся замуж, прыглядаю кватэру. Ні словам яна не дала зразумець, што неяк звязвае мяне з пагібеллю мужа. Запыталася, на якую

суму разылічаю, і я назвала ўзятыя са столі дваццаць тысячай — насамрэч у нас з татам было толькі пяць, а ў Андрэя і наагул нічога. На tym і разыўталіся: яна паабяцала днімі падабраць варынты, і я злавіла сябе на думцы, што мне сапраўды хочацца дапамагчы гэтай жанчыне ў чорным, купіць кватэру менавіта празь ейнае агенцтва...

Ледзьве я пасльела вярнуцца дамоў, як уварваўся разьюшаны Дуб.

— Ты чым думаеш, халера? Галавой ці адным месцам, халера? — накінуўся ён на мяне замест прывітання, тыскаючы ў твар разылікамі. — Ты хоць глядзела, што ты тут наваяла?

— Што такое? Я ні сном ні духам... — спалахалася я, адбівачыся ад паперак.

— Глядзі сюды, халера!

Я зірнула, і мяне праняло цыганскім потам. Амегачкі! Замест зыходнай тэмпэратуры траўлення 75 градусаў я, паглыблена ў перажыванні, машынальна ўзала мінус 75 градусаў, з-за чаго працэс вытворчасці тыповай мікрасхемы МДП 38-02Т, згодна з маймі падлікамі, мусіў расцягнуцца на 400 гадоў! І я гэтага не заўажыла!

— А Дубочак мой зялёнець! Прабач засранку!

— Хутчай! — Дуб выхапіў калькулятар, як шаблю, і рынуў у пакой. — Трэба пасльепець!

Наставнія дзівье гадзіны мы лічылі, як два звар'яцелыя кампутары, прычым Дуб пэрыядычна кантроліруе мяне, баючыся новых выбрыкаў майм неўтамі.

Нарэшце ўсё было гатова. Ён узяўся крэсціць, а я пайшла гатаваць вячэр. Апоўнача Дуб апошні раз трывомфальна ўзмахнуў лінейкай і абвясціў:

— Усё!

Цяпер я села за кампутар: трэбы было надрукаваць і аформіць курсач. Працы было да чорта. Я біла па клявішах, Фабіян мірна драмаў на канапе.

— Дуб! — прагаварыла я такім страшным голасам, што ён аж падскочыў.

— Асьпід ты безгаловы! Зъмей! Глядзі сюды!

Дуб вылупіўся на чарцяжы: там замест трох праекцыяў тапаўгі трох разы была намаліваная адна і тая ж! Ён застагнаў. Мы адначасова зірнулі на гадзінкі. Адтуль вылецела зяюля і пракуравала два разы.

— Так, ты — від зълева, я — від зъверху, — Дуб хутка ачамаўся і быў поўны рашучасці

здаўшы заўтра курсач або памерці.

— Наперад!

Мы тро разы пілі моцную каву, пяць разоў тачылі алоўкі, а пад раніцу ўшчэнт рассварыліся, лаючыся адно аднаго “гістэрыйчнай дурніцай” і “крыўым ідэётам”...

Да аўдзіторыі дабраліся зь цяжкасцю. Чырвоная вочы і бледныя твары нашых аднагрупнікаў красамоўна съведчылі, што многія з іх таксама перажылі не найлепшую ў жыцці ноч...

Напружанье расло. Дзяўчата глыталі валар'янку жменямі. А ўрэшце што? Сьвежы, як чэрвеньскі агурок, Руды Панько, што сваімі лютымі патрабаваннямі за год сапсаваў нам больш крывы, чым усе астатнія выкладчыкі разам, абвясціў, што ў горн парнараджэння ўнукі ставіць усім залік аўтаматам...

— Любая съмерць — цяжкое відовішча. Рэч на ў гэтым: вы ведаеце, як загінуў Мянццея. Бо прыклалі да гэтага руку, — дадала я, ablізнуўшы засмяглыя вусны.

Кержыч здрыгнуўся.

— Адзінм доказам — вельмі сумненім — маглі быць мае съяды. Але іх больш няма. Ёсьць толькі твая ўзбяляя фантазія.

— Доказаў у мяне сапраўды няма. Дык каб былі — не пабегла б з імі ў міліцыю. Але я хачу ведаць, чаму ваша Mixasія скончыў жыццё ў нашай прыбіральні. Калі на дзяля праўды, дык хоць дзяля ўласнасці. Я хачу зразумець, што адбываецца, хоць бы дзяля таго, каб ведаць, як сябе паводзіць.

— А ў цябе новашта ж страліць? — зъдзіўшися Кержыч.

— Вось і я хачу гэта ведаць. Раскажыце мне ўсё, што ведаеце, прашу вас! Хочаце, на калені стану?

Кержыч на хвіліну задумаўся. Потым узяўся зьбялелы твар, зноў зъдзіўшы і адклалі ўбок адкрутку, якую даслю ў руках:

— Калі майм жонцы паставілі дыягназ, я думаў, што звар'яцею. Ня мог спаць. Кідаўся да захароў, гатовы быў зрабіць што заўгодна, абы толькі дапамагчы ёй. Загадчык аддзяленіні, калі даведаўся, сказаў мне пра ангельскую лекі. Маўлай, не панацэя, але ў многіх выпадках вельмі эфектыўныя. Афіцыйна ён іх выпісаць ня мог: вельмі дырагія, а прымаць трэба вельмі доўга, мо нават ўсё жыццё.

Паўцемны пакойчык зноў асьвятляўся толькі вугольлем у печы. Кержыч корпаўся ля сталя з нейкім старым радыёпрыёмнікам. На грукат дзівярэй узяў галаву. Ягоны твар быў спакойны і задуменны. Затое я хавлявалася з духам, я адчыніла дзіверы.

Паўцемны пакойчык зноў асьвятляўся толькі вугольлем у печы. Кержыч корпаўся ля сталя з нейкім старым радыёпрыёмнікам. На грукат дзівярэй узяў галаву. Ягоны твар быў спакойны і задуменны. Затое я хавлявалася з духам, я адчыніла дзіверы.

— Але гэты цудоўны прэпарат сапраўды вельмі дарагі: упакоўка на месяц каштуе 200 доляў. Нашыя гроши — колькі іх там было? — хутка скончыліся. Я спадзявалася працаць лецишча — і на табе, дом згарэй... — Кержыч памаўчай. — Калі наўшаўшыся па купляць лекі чарговы раз, а ў мяне не было за што, я сустрэў яго на вуліцы.

Яго, гэтага чалавека...

Я напружана слухала.

— Ён усё ведаў. Сказаў, што дастане лекі бясплатна — з гуманітарнай дапамогі. І прынёс, нам хапіла на паўгоду... А паслья, калі я прыйшоў да яго прапрасіць яшчэ, паставіў умову: “Добра, я дапамагу вам, але ў вы мене — таксама”. Сказаў, што мае патрэбу пагаварыць сам-насам з мужам май пляменніцы, які пазыбгае яго. А справа пульная, бізнесовая. Прапрасіў яго на дачу паклікаць. У мяне і ў думках не было, што можа здарыцца...

Пляменніца была зі дзіцём у санаторыі, так што пра запрашэнне ніхто на ведае, акрамя мяне, яго і вось цябе...

Міша прыехаў. Прыйшоў і гэты чалавек, з бутэлькай гарэлкі, прапанаваў выпіць па чарцы — усё выглядала натуральная, за чаркай пра бізнесовую справу гаворыцца лягчэй. Паслья першай я згубіў прытомнасць. Ачуняў — цямнее, нікога. Я расхваляваўся, ускочыў і — да вас... — ён скоса паглядзеў на мяне.

Яго слова мяне як кіпенем аддалі. Я была гатовая да іх, ведаала, што пачнёу, але ж, але ж...

— Вы пайшлі да нас, бо чалавек, які прасіў вас запрашыць Мянццея, — Андрэй, — у маіх словах амаль не было пытальнай інтанцыі.

— Ты ведаеш?! Адкуль?

— Здагадвалася. Расказвайце далей.

— Мне было не па сабе, і я прыхапіў сякерку. Калі ўжо па дыходзіў, пачуў жахлівы крык — твой. Нейкае шостае пачуцьцё падказала мне не высувацца адразу ж, а асьцярожна выглянуць з-за хлебчика.

Ад убачанага валасты дыбарами сталі. Я разумеў, што нешта нячыстае з гэтай “размовай”, але пабачыў цікавы Mixasія з нажом у грудзях... И раптам мяне стукнула: у яго ж у кішэні маё насеньне! Тако самага рэдкага гатунку — аддаў яго Mixasію яшчэ раніцай, пакуль прыйшоў той трэці... Мяне выкрыюць і пасадзяць! А што будзе з жонкай? Я не вагаўся ні хвіліны. Падкрасыціся да цябе ззаду было няцяжка, як да глушца на такавішчы. Ну, — Кержыч зъбягніць, — давялося трохі... Ну, мяне ж трэба было цябе неяк выключыць...

— Вядома, трэбы было, — падбадзёрыла яго я. — Што далей, напрамілы бог, што далей?

— Ты, калі ласка, прабач мне, не крýдуй... Не крýдуй! — Ну вось, дастаў я зі Mixasévай курткі насеньне... Тут пачуўся гук калатушки — вуліцай бег стопаж. Я кінуўся да сябе цераз гарад... Ведаеш, нават не ўсьвядоміў, што намагаўся не настуپіць па спаржу, — даўся трохі... Ну, мяне ж трэба было цябе неяк сама атрымала...

Потым былі жахлівя дні. Колькі разоў я зъбіраўся прызнацца! Але што гэта дало? Ты ж ведаеш, дзе працаць твой Андрэй, як прафесійна ён зрабіў ўсё, каб застачца ўбаку. Я быў пэўны, што ён зможа абергернуць мae словы, давесці, што ў час забойства быў за сотні кіляметраў адсюль... Потым ён прыйшоў да мяне сам. Прыйшоў лекі на год і па-сяброўску так параіў не высоўвацца. Я зразумеў, што, калі хачу жыць, — мушу маўчазь...

— Да

Мы прыбіраем кропкі над "і"

Сёньня ў нашай "Пілараме Ана-
літычнай" гаворка пойдзе пра беларускі блякбастэр. Вядомы жур-
наліст Тыкубовіч, Змагар нябачна-
га фронту, аналітык у цывільнім
Калядоп, самая сэксуальная жур-
налістка сьвету Таліб, урач-футу-
роляг Фядупа і праваслаўны літа-
ратар Касцяцім абмяркоўваюць
сітуацыю, што склалася вакол
фільму "Легенда пра Настасью
Слуцкую".

Тыкубовіч: Як скончым жніво, так і
возьмемся за народны блякбастэр. У сувязі з падрыхтоўкай да здымкаў у краіне зноў будзе абвешчана надзвычайнае становішча. Гарант Канстытуцыі ўжо ашчадзіў патрэбны мільярд, урэзашы выступ Газманава на "Славянскім базары". Цяпер у часе рабочых паездак па рэгіёнах краіны ён ня толькі сочыць за ходам жніва, але й падшуквае найбольш выгодныя здымачныя пляцоўкі.

Касцяцім: Але ў сувязі з занятасцю аднае вядомае расейскае актрысы і старасцю другой, няма каму здымамца ў галоўнай ролі.

Таліб: Як гэта няма каму? Шукаецце ўсё ў Пуціна ды ў Эўропе, дзе даўно ўжо ўсё прайграна, а пад носам у сябе ня бачыце! А я, дурніца, нават стараславянскую мову вывучыла!

Змагар: Беларускую лепей вывучыла б!..

Фядупа: Калегі, калі б Беларусь захадела купіць пакет акцыяў "Газпраму", хіба нам сказалі б: "Беларусы хочуць скupіць Рaseю"? Хіба хто слова сказаў бы? Але здымамца фільмы пра часы, калі сфера ўплыву Маскоўскага княства сканчалася за Мажайскам... Гэта ня-
скіпіла і неэтычна.

Змагар: Гэта адпавядзе гістарычнай праўдзе! Расейцы, дарэчы, каб пазбыцца сваёй імпэрскасці, мусілі б здымамца фільмы пра свае паразы — "Бітва на Калцы", "Альгерд пад Масквой"...

Касцяцім: Усім, хто ня бачыць розніцы між ігравым і дакументальным кіно, я, як эксперт, кажу: реальная гісторыя разведчыка Ісаева розынілася ад пастаўленага паводле ейных матываў фільму "Чатыры танкісты і сабака". Таму ня трэба інсінуіраваць, што ў XVI стагодзьдзі ў Беларусі не было камбайнаў! Княгіня Настася съе з язычнікамі Будзімірам будуць любіцца менавіта на

Ціха — здымамаць!

Народны блякбастэр яшчэ ня зьняты, а па ўсёй краіне ўжо пашырылася мода а-ля Настасія Слуцкая

іх фоне! Сцэнар чыталі пісьменнікі, што пішуць на гістарычную тэму, і яны ўсё добрылі!

Калядоп: I праўда, калега, пара ўжо сказаць усім гэтым белмоўным змагарам: шавінізм, нацызм і нацыяналізм заўжды выклікалі варожасць, і гэта зазвычай сканчалася кровапралітнымі войнамі. Такія ўрокі гісторыі, пра якія забывацца ня варт, асабліва сёня.

Касцяцім: Дарэчы, а хто такія язычнікі?

Каталікі, хіба? Дык яны ж яшчэ большыя нашы ворагі, чым татараў! Увогуле, варты выкінуць з сцэнару крымскіх татараў, якія даўно сышлі з гістарычнае сцэны, і ўпісаны замест іх аўтакефальніка з Спасісюком на чале.

Тыкубовіч: Не, гэтыя ўсё-такі праваслаўныя, а супраць татараў, згодна з сцэнарам, у адзіным парыве змагаюцца беларусы, літвіны, мясоўцы татары, габрэі...

Касцяцім: Мне агдна чуць, быццам беларусы маглі з гэтымі... гэтымі...

Тыкубовіч: Яшчэ адна вакантная ролі — язычнік Будзімір.

Калядоп: Есьць інфармацыя з камп'ютэнтных крыніцаў: на сакрэтным паседжанні Адміністрацыі пытанье ўжо вырашана. Здымкі фільму адкладзены на канец жніва.

Гэта значыць, ролю выканае або найлепшы камбайнэр, або...

Усе: Сам?!

Змагар: Да чаго дайшоў антыканстытуцыйны рэжым!

Таліб: Лепей ужо пад камбайн! Хаця...

Але тут пад'ехаў Азаронак са здымачнай групай і сфатаграфаваў усіх на памяць для свайго новага трэйлеру "Дзецы хлусьні — 7".

Аддзел аналітыкі

часопіс "Гістарычная Брама". Можна набыць у гародзенскай кнігарні "Слова", берасцейскай "Іскра" і менскай "Акадэмніка".

кватэра

Аднапакаўную кватэру ў Менску куплю. Т. (у Маріёве): 32-67-67, 26-41-01

праца

Патрабны мэнеджэр для продажу камп'ютэрнай тэхнікі. Умовы: веданыя жалеза, беларуская мова. Праца ў краме на вул. Кузьмы Чорнага. Т.: 288-45-88, 282-01-06, (8-0296) 23-24-35

Танна створым і размесцім сайт любой складанасці. alehiv_st@tut.by. Т.: 211-85-85, або 1976

Любія камп'утары і камп'ютектуючыя, падбор, зыходзячы з Вашымі матэрыяльнымі магчымасцяй, дастаўка. Пэйдж: 207-00-00, або 16821 Раман

Дапамагу школярам у выуччыні ангельскай мовы. Т.: 283-02-53 (Ганна). Хутка

Дапамога ў выбары, мадэрнізацыі камп'утара, запіс CD, наўчаныя, інтэрнэт. Т.: 264-68-90 (Сяргей)

Медсістра пралануе паслугі сідзялкам калі хворага ці няможлага чалавека. Т.: 202-30-77

Гісторыя мастацтва: дапамога тым, хто паступае ў Акадэмію. Т.: 253-65-81

Патрабуецца наборшыкі тэкстаў. Веданыя беларускай і расейскай мовай абавязковыя, ангельскай — пажаданае. Т.: 220-55-33 ад 13-й да 17-й

Працу расклейшчыка ці іншую з вольным графікам шукаю. Е-ідэя: lc@fut.by

Вазы на карэктуру тэксты (наркамаўка, тарашкевіца). Наконт аплаты паразумеемся. Т.: 265-75-73. Эдуард

Нямецкая мова: кантрольныя працы, пераклады. Хутка, якасна, танна. Т.: 202-61-03

Набор, карэктурা, стыль бел./рас. Наталья. Т.: 285-01-68, (8-277) 44-2-96

паштовая скрынка

Міхасю Ю. зь Менску. Не газэтная Вашая "Застольная спрэчка". Мала ў ёй дынамікі, багата неабавязковага. Шукаіце цікавыя сюжэты.

Зымітру П. з Каstryцы. Каб пісаць афарызы — тым больш спартовыя — патрэбныя вялікі жыццёўкі досьвед.

Раману Ж. з Горадні. Калі Расея нападзе на Эстонію, дык можа і без Пецярбургу застасцца. Разважаны пра лёс Кацінінграду павярхояўны, нібы для тэлебачанья.

Сабачыя весткі

з гражданскіх палёў

Ад звеньнявой Ангелінай. Дакладаю: маё звязано ў складзе Сабакі й Граждана за пяць хвілін да 1 жніўня справілася з пастаўленай уборкай. Пашераў яма. Асоба атлічыўся Граждан — ён быў адказны за пажарную сигнализацию. Праўда, сёё-то згэрэла. Але і мышай таксама ляянулася кіляграмаў сто.

Ад звеньнявога Сабакі. Ужо другі дзень пажынам плады нечалавечскага подзвігу: з суседняга калгасу прыехалі сваты да нашай перадавой трахтарыхі і хочуць яе забраць, каб дзялілася там вопытам. А я не дазволю разбазарваць кадры, бо ў нас яшчэ наперадзе свая сладкая радаслоўная.

Ад звеньнявога Паўліка Марозава. Сашибчуа, што мой бацька, атрымліваў пэнсію, слухае па начах радыё "Свабода" і сумніваецца, што маё звязано выканала план.

Ад звеньнявой Манькі Ключніцы. У маім звязане праівіўся дэзэрцір, які злаў сабе нагу і цяпер недзе ў сталіцы хаваецца ў больніцы. Даламажыце яго прыўлячы да адказнасці за жыцця, і я вам адзіграюся на карніпладах, якія ў нас сёлета кіху падкачалі!

Ад звеньнявога Граждана. З уборкай скончылі аканчацельна. Мы не расьцяраліся нават і тады, калі да нас прыїжджаля агітбрыйгада са Шніпам і дзеявачкамі. Намалацілі столікі, што самі ная ведаем, колькі, але ўсе ў поўной эўфары. Цяпер чакам вышэйшага загаду, што рабіць далей з камбайнамі: ці гнаць іх на парад у сталіцу, ці пакідаць на полі да новага ўраджаю.

Вішиум

Алену і Сяргея Ярошоў

з нараджэннем дачкі Рагнеды.

Гадуйцеся!

Рэдакцыя "Нашай Нівы"

У "Нашай Ніве" з 24 чэрвеня зъмініўся адрас электроннай пошты. Замест nn@irex.minsk.by лістуйце на nn@promedia.by. Стары адрас ня дзейнічае з 1 жніўня.

Наступны нумар газэты выйдзе 15 жніўня.

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўны рэдактары "Нашай Нівы": С.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі	Наста Бакшанская
галоўны рэдактар	Андрэй Дынько
выпускны рэдактар	Сяргей Ерш
карэктар	Сяргей Петрыкевіч
карэктарка	Галіна Рабянкова
нам. галоўнага рэдактара	Андрэй Скурко
мастакі рэдактар	Андрэй Чык
выдавец і заснавальнік	Фонд выдання газэты "Наша Ніва"

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАУ:
220050, Менск, а/c 537
Tel/fax: (017) 288-12-32, (0296) 13-32-32.
E-mail: nn@promedia.by
On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на "Нашу Ніву" абавязковая. 8 палос фарматам А2. Друкарня РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друкарні". Менск, пр. Скірмунтаса, 79. Рэдакцыя не насе адказнасці за змесьці рэзультатных аўтографаў. Кошт свободы. Пасьведчаныя аб регістрацыі перыядычнага выдання № 581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзеніе Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрдычычны адрес: г.Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 2а. Наклад 3603.

Нумар падпісаны ў друк 31.07.2002.

Замова № 4638

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2а

КУПОН БЕСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНай АВЕ